

JOGI FÓRUM PUBLIKÁCIÓ

A magánvádas eljárás

Szerző: dr. Fekete-Lupcsa Anita

Bevezetés

Jelen tanulmányt az Országos Bírósági Hivatal által meghirdetett Mailáth György Tudományos Pályázatra készítettem. A büntetőjog kezdeti szakaszát a tiszta magánvád intézménye, a magánjogi jelleg uralta. Ekkor még egyes népek a bűncselekményekben csupán a megtámadott, illetve a kollektív felelősségű eszme folytán a közösség érdekeit sértő magatartást látták meg. Ebből következően a jogsértés miatt csak a sértett, illetve hozzátartozói, később pedig törzsének tagjai emelhettek vádat. A per kizárólagos ura (dominus litis) a sértett volt, a hivatalbéli eljárás ismeretlen volt. Mindenütt alkalmazott intézmények a fejlődéstörténet első periódusában: bosszú (magán-és vérbosszú), talió, megváltás (kompozíció). A kompozicionális rendszer vezetett át az állami büntetőhatalom kialakulásához.¹

A büntetőjog közjogi jellegének elismerésével megjelent az officialitás elve: a sértett arra irányuló kérése nélkül, sőt akarata ellenére is megindították és lefolytatták a büntető eljárást. A kontinentális vádképviselési rendszerek általában az ügyészi vádmonopólium főszabálya mellett mintegy kivételként elismerték a sértett általi vádképviselést, melyet *magánvádnak* nevezünk. A büntetőeljárás kezdeti formái a sértett kezdeményezésén alapultak, alapvetően a magánbosszú érvényesítését szolgálták. A későbbiekben fokozatosan alakult ki az állami igényérvényesítés formái. A magánvád visszaszorulása és a közvád intézményesülése a XIX. századra tehető és a büntetőjog közjogiasodásához köthető. A mai magánvád intézménye 1872-ben az ügyészi szervezet felállítását követően jelent meg és azóta része a magyar büntetőeljárás jogának. A magánvád megítélésénél ellentétes szempontokat kell mérlegelni. Csekély súlyú bűncselekmények esetén egyfelől felesleges a vád hatósági képviselőjének fellépése,² másfelől annak munkaterhét is könnyíti a sértetti vádképviselés megengedése. Ilyen esetekben célszerű a vádérvényesítés jogát teljesen a sértettre ruházni (főmagánvád). Emellett súlyosabb bűncselekményeknél a magánvád a közvád hiányának pótlását is szolgálja: ha tévedésből, mulasztásból vagy más okból az ügyész nem emel vádat, a

¹Kovács Judit: A magánvád szabályozásának hazai története az 1973. évi I. törvény megjelenéséig Szeged 2002 5. oldal

²Az első büntető perjogi kódexünk, az 1896. évi XXXIII. tc. (Bp.) javaslatának indokolása szerint „egyes törvénysértésekre nézve fölösleges a közvád szabályát fenntartani, hiszen az azok által okozott „sérelem megtorlandóságának Leghivatottabb bírálója [...] maga a sértett, s ha ő azt fel nem veszi vagy talán nem is érzi [...]”, nem ésszerű, hogy a törvénysértést „a polgárok ügyévé tegyük.”

sértett fellépésével mégis indulhat illetve az időközbeni ügyési vádelejtés esetén folytatódhat a büntető eljárás (pótmagánvád esete).³

Személyiségvédelem

Személyiségvédelem a polgári jogban

A 2014. március 15-én hatályba lépett új Polgári Törvénykönyvről szóló (2013. évi V. törvény, továbbiakban: Ptk.) védelmi rendszere egy kicsit átalakult. A Ptk. szerint a személyiségi jogok általános védelme keretében mindenkinek joga van ahhoz, hogy törvény és mások jogainak korlátai között személyiségét szabadon érvényesíthesse, és hogy abban őt senki ne gátolja. Ez nem más, mint az Alkotmánybíróság határozataiból kiolvasható önkiteljesítés, önmegvalósítás szabadsága. A Ptk. szerint az emberi méltóságot és az abból fakadó személyiségi jogokat mindenki köteles tiszteletben tartani, e jogok a törvény védelme alatt állnak. Egy bizonyos magatartás abban az esetben természetesen nem minősül jogsértőnek, ha az azzal érintett ahhoz hozzájárulását adta. A Ptk. a fentiekén kívül a nevesített személyiségi jogokat sértő magatartások körében sorolja fel az élet, a testi épség és az egészség megsértését; a személyes szabadság, a magánélet, a magánlakás megsértését; a személy hátrányos megkülönböztetését; a becsület és a jó hírnév megsértését; a magántitokhoz és a személyes adatok védelméhez való jog megsértését; a névviseléshez való jog megsértését; és a képmáshoz és a hangfelvételhez való jog megsértését. (Ez a kör jóval bővebb, mint a régi Ptk. felsorolása.) Az új szabályok értelmében 2014 márciusától, akit személyiségi jogában megsértenek, az a polgári jog szabályai szerint sérelemdíjat követelhet az őt ért nem vagyoni sérelemért, aki pedig személyiségi jogainak megsértéséből eredően kárt szenved, a jogellenesen okozott károkért való felelősség szabályai szerint követelheti a jogsértőtől kárának megtérítését.⁴

Személyiségvédelem a büntető jogban

A 2012. évi C. a Büntető Törvénykönyvről szóló törvény (továbbiakban: Btk.), amely 2013. július 1-

---

³Baumgarten Izidor: *Büntetőjogi tanulmányok 1882-1906. Budapest 1907A* magánvád című fejezet 240. oldal

⁴Ptk 2:42-2:54§

én lépett hatályba, az alábbi nevesített tényállások keretében biztosít védelmet az emberi személyiségnek (illetve a személyes adatoknak és a magántitoknak) a valós és a virtuális térben az emberi méltóság és egyes alapvető jogok elleni bűncselekmények, személyes adattal visszaélés (219. §), magántitok megsértése (223. §), levéltitok megsértése (224. §), rágalmozás (226. §), becsületsértés (227. §).

Alkotmányjogi megközelítés

Magyarország Alaptörvénye a „Szabadság és Felelősség” alcím alatt I-XXXI. cikkeiben határozza meg az alapvető és elidegeníthetetlen emberi jogokat. Ezek közé tartozik példálózó jelleggel az ember emberi élethez, emberi méltósághoz való alapjog, a szabadsághoz és a személyi biztonsághoz való jog, a magán-és családi élet, otthon, kapcsolattartás és jó hírnév tiszteletben tartásához való jog, a véleménynyilvánítás szabadságához való jog, valamint a kínzás, embertelen, megalázó bánásmód vagy büntetés tilalma is, továbbá az az alapvető jog is, amely mindenki számára biztosítja, hogy *„Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”*⁵

Magyarország Alaptörvénye ezen túl azt is rögzíti, hogy az ember alapvető jogainak a védelme az állam elsőrendű kötelezettsége és kimondja, hogy *„Az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg. Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.”*⁶

A fentiek alapján megállapítható, hogy demokratikus jogállamokban az állam büntető hatalma nem korlátlan, hanem az alkotmányban foglalt szabályoknak alávetett, amelyek egy része explicit módon szerepel, másik része pedig a generálklauzulából vezethető le, amely közé tartozik az ultima ratio

---

⁵Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés

⁶Alaptörvény I.cikk (3) bekezdés

is, azaz a büntetőjog végső eszközként vehető igénybe, és csak akkor, ha az igénybevétel feltétlenül szükséges.

A büntetőjogi korlátozással érintett alapjog leggyakrabban a véleménynyilvánítás szabadsága. Az alaptörvény IX. cikkének (1) bekezdése szerint: „Mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához.” Ennek a korlátját szintén a IX. cikk (4) és (5) bekezdése határozza meg, amely szerint: „A véleménynyilvánítás szabadságának a gyakorlása nem irányulhat mások emberi méltóságának a megsértésére.

A véleménynyilvánítás szabadságának a gyakorlása nem irányulhat a magyar nemzet, a nemzeti, etnikai, faji vagy vallási közösségek méltóságának a megsértésére. Az ilyen közösséghez tartozó személyek - törvényben meghatározottak szerint - jogosultak a közösséget sértő véleménynyilvánítás ellen, emberi méltóságuk megsértése miatt igényeiket bíróság előtt érvényesíteni.”

*Az Emberi Jogok Európai Egyezménye 10. cikkének (1) bekezdésben rögzíti, hogy mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához, amely magában foglalja a véleményalkotás szabadságát és az információk, eszmék megismerésének és közlésének a szabadságát országhatárokon túl és anélkül, hogy ebbe hatósági szerv beavatkozhasson. Az Egyezmény és a benne foglalt jogok tiszteletben tartása felett az Emberi Jogok Európai Bírósága őrökdi. A véleménynyilvánítás szabadságával kapcsolatban az egyik legfontosabb és legtöbbet hivatkozott döntése a *Lingens c. Ausztria* ügyben volt.⁷*

Az ügy alapját egy rágalmozási per képezte, amely azért indult meg, mert Peter Michael Lingens a *Profil* című osztrák magazin főszerkesztője az egyik lapban Bruno Kreisky kancellárt, aki az Osztrák Szocialista Párt elnöke is volt megalkuvónak és a politikai életben jelen lévő náci cinkostársának nevezte, mivel koalíciós tárgyalásokat folytatott az Osztrák Liberális Párt akkori elnökével, Friedrich Peter-rel, aki a bécsi Zsidó Dokumentációs Központ információi szerint a második

---

⁷Az Emberi Jogok Európai Bíróságának 1986. július 8. napján meghozott 9815/82. számú ítélete

világháborúban SS tag volt. A cikk megjelenését követően a kancellár feljelentést tett és a bécsi tartományi bíróság 1979-ben első fokon rágalmazás miatt pénzbüntetést szabott ki az újságíróval szemben. Az újságíró álláspontja szerint a cikkében írtak értékítéletet fejeztek ki és emiatt nem ütköznek büntetőjogi jogszabályba. Az Emberi Jogok Európai Bírósága osztotta a panaszos álláspontját és kimondta, hogy az osztrák bíróságok megsértették a panaszos véleménynyilvánítási szabadsághoz fűződő jogát, mivel a korlátozás aránytalannak minősült az elérni kívánt célhoz képest. Ez a döntés lényegében először rögzítette az Emberi Jogok Európai Bíróságok gyakorlatában, hogy alapjogot érintően a büntetőjogi eszközrendszer csak végső esetben és csak akkor vehető igénybe, ha alkalmazása szükséges és arányos.

Az Alkotmánybíróság a 13/2014.(IV.18.) AB határozatában alkotmányjogi panasz alapján egyedi ügyben a bírói döntések Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálta és a bíróság döntéseinek alaptörvény ellenességét állapította meg és a vitatott határozatokat megsemmisítette. Az alkotmányjogi panasz egy önkormányzati képviselő testület tag terjesztette elő, aki a büntetőeljárásban vádlott volt és akit a bíróság rágalmazás vétségében bűnösnek mondott ki. A Btk.226.§ (1) bekezdése szerint. Aki valakiről más előtt a becsület csorbítására alkalmas tényt állít, hírszettel, vagy ilyen tényre közvetlenül utaló kifejezést használ. A rágalmazás azon cselekmények ellen nyújt büntetőjogi oltalmat, amelyek tényállításokkal a passzív alany társadalmi megbecsülését, társadalmi értékelését támadják. Az ügyben a tényállás lényege, hogy a Demokrácia megalkuvások nélküli lapban megjelentette a polgármester tevékenységét bíráló írását. A cikk szerint a képviselő-testület „pimasz és szemérmetlen” döntésével szavaztak meg jutalmat a város „kapzsi” magát „Ludas Matyinak” képzelő polgármesternek úgy, hogy a polgármester a korábbi jutalmát a „lebukás után” sem fizette vissza, pedig azt egy meg nem megvalósult „ötletbörze” miatt kapta. Egyebekben a cikkben kifogásolja, hogy „saját magukra nem sajnálják az adófizetők pénzét és úgy bánnak vele, mintha sajátjuk lenne.” A városvezetés az új év alkalmával drasztikus megszorító csomaggal állt elő, amely minden eddiginél mélyebben érintette a lakosságot. Az elsőfokú ítéletben a bíróság a vádlott bűnösségét mondta ki, miszerint a cikkben írt becsületsértésre alkalmas, különösen a közpénzek tiltott felhasználására utaló tények valótlank voltak, amelyekkel a cikk írója is tisztában volt, illetve tőle elvárható lett volna a tények valóságtartalmának

vizsgálata. A másodfokon eljáró bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét annyival egészítette ki, hogy a vádlott a valótlan tények közlésével azt a látszatot keltette, hogy a polgármester hivatali helyzetével visszaélve megszegte vagyonkezelői kötelezettségét.

Az indítványozó szerint az ügyben eljáró bíróságok marasztaló döntése a véleménynyilvánítási szabadságát korlátozta. Kifejtette, hogy a közügyek vitathatósága a demokratikus társadalom nélkülözhetetlen eleme, ezért az erre vonatkozó vélemények erősebb alkotmányos védelmet kell, hogy élvezzenek, még ha túlzóak vagy felfokozottak is. Az Alkotmánybíróság ezen döntések meghozatala során a nemzetközi jog általános felelősségi szabályaira és a vonatkozó eseti döntésekre figyelemmel is kidolgozta a közügyek vitatását érintő véleményszabadsággal összefüggő alkotmányos mércét, amely a jövőben a jogalkalmazókat orientálja a közéleti vitában elhangzó tényállítások és értékítéletek megkülönböztetésénél. Ennek értelmében vizsgálni kell, hogy a kifogásolt közlés a közügyek vitatását érinti-e, majd a teljes szövegösszefüggésre figyelemmel azt kell eldönteni, hogy tényállásnak vagy értékítéletnek minősül-e. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy „az emberi méltóság büntetőjogi védelme a büntetőjog ultima ratio jellegéből fakadóan kizárólag azokkal a legsúlyosabb esetekkel szemben nyújthat oltalmat, amikor a közölt vélemény alkotmányos jogokat sért vagy a jogsérelem veszélye közvetlenül jelen van. A büntetések elrettentő hatása a közélet véleményformálásában résztvevőket is megfélemlíti, elriasztja, amely így éppen a demokratikus és plurális alapokra épülő közélet kibontakozását és értékét gyengíti el. Az Alkotmánybíróság jelen döntésében rögzítette azt, hogy az „értékítélet és személyes meggyőződést közvetítő véleménynek mindaddig, amíg összefüggésben állnak a közügyekkel, attól függetlenül élvezik a véleményszabadság alkotmányos oltalmát, hogy helyes vagy helytelen, tetsző vagy nem tetsző, értékes vagy értéktelen gondolatot tartalmaznak. A véleményszabadság az Alaptörvényben is rögzített korlátját a mások emberi méltóságából fakadó becsületnek és jó hírnévnek a védelme jelenti, így a közügyek vitatásának körén kívül eső, öncélú, megalázó, bántó vagy sértő és csak a magán- vagy családi élettel kapcsolatos kifejezésekre értelemszerűen nem védi. Az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy az eljáró bíróságok „a rágalmozás bűncselekményének törvényi tényállásában szereplő „tényt állít” fogalmat olyan kiterjesztően értelmezték, ami nincs összhangban az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésében elismert véleményszabadságból fakadó

követelményekkel.⁸

A 18/2000.(VI.6.) AB határozat estében az Alkotmánybíróság eljárását a Pesti Központi Kerületi Bíróság kezdeményezte, mivel egyelőre folyamatban lévő büntetőügyben úgy vélte, hogy a véleménynyilvánítási szabadság büntetőjogi korlátozásáról szóló alkotmánybírósági határozatokban foglaltakra figyelemmel a vitatott törvényi tényállás szubjektív értelmezést igényel és így lehetőséget biztosít az önkényes jogalkalmazásra. A bíróság kezdeményezésében írtak szerint a törvény megfogalmazása „nem juttatja egyértelműen kifejezésre a törvényhelyhez fűzött indoklását, amely arra inti a jogalkalmazókat, hogy a büntetőjog fegyverét ne alkalmazzák komolyan nem vehető túlzások és általánosságok esetén”.

Az Alkotmánybíróság a 30/1992 (V.26) AB határozatában a büntetőjog jogi felelősségű rendszerében való ultima ratio jellegére történő hivatkozást szó szerint is idézte, és áttekintette a vonatkozó külföldi jogi szabályozást. Mindezek alapján arra a következtetésre jutott, hogy a „valótlan tények állítása vagy híresztelése, illetve a való tények leferdítése, még ha a tényt állító tudatában is van a cselekménye köznyugalomra káros hatásának, ebbe belenyugszik, netán ezt kívánja, a véleménynyilvánítási szabadságnak a büntetőjogi eszközökkel nem korlátozható tartományán belül van.” Kifejtette még, hogy „a büntetőjognak nem feladta az alkotmányos értékek átfogó védelme, hanem csupán az, hogy ezen értékeket a különösen súlyos sérelmekkel szemben védje. A büntetőjogi eszközrendszer ultima ratio szerepe kétségtelenül azt jelenti, hogy akkor alkalmazandó, ha más jogági eszközök már nem elegendők.”⁹

A becsületsértő beszéd korlátozása a magánszféra, az egyén és a személyiség védelmét szolgálja. Az egyébként fokozott védelmet élvező szabad véleménynyilvánítás joga ebben az esetben korlátozható a legszélesebb körben, mivel arra mindenképpen másik alapvető alapjog (pl. jó hírnév, emberi méltóság, becsület) védelmében kerülhet sor.¹⁰ E külső korlátot jelentő jogok esetében a büntetőjogi felelősség érvényesítése sem tekinthető általánosságban aránytalannak. A

---

⁸13/2014(IV.18) AB határozat

⁹ 18/2000.(VI.6.) AB határozat

¹⁰33/1998.(V.25.) AB határozat

becsületvédelem büntetőjogi eszközei a véleménynyilvánítási szabadságot az emberi méltósághoz való jog és a jó hírnévhez való jog alkotmányos értékeinek védelmében korlátozzák.

Az egyéni becsület védelmével foglalkozott a 36/1994 (VI.24.) AB határozat, amelyben az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a „közügyekben való véleménynyilvánítási szabadságnak alkotmányosan magas értéktartalma miatt a közhivatalok és a közhivatalt vállaló személyek, valamint a közélet egyéb szereplői becsületének védelme kevésbé korlátozhatja a véleménynyilvánítási szabadságot, mint a magánszemélyek becsületének védelme.” Az Alkotmánybíróság határozata szerint az értékítéletek körében nem büntethető a hatósággal vagy hivatalos személlyel, valamint a közszereplő politikussal szemben kifejtett túlzó, felfokozott, gyalázkodó véleménynyilvánítás, de a mindenkit megillető büntetőjogi védelem ezekre a személyekre is kiterjed, ha a nyilatkozat nem a közszereplő politikusi minőségére vonatkozik.

A rágalmozás és a becsületsértés alkalmazásánál alkotmányos követelmény, hogy a szabad véleménynyilvánításhoz való jog által alkotmányosan védett, így nem büntethető véleménynyilvánítás köre a közhatalmat gyakorló személyekkel és intézményekkel, valamint a közszereplő politikusokkal kapcsolatos véleménynyilvánítást tekintve tágabb legyen, mint más személyeknél. A hatóság vagy hivatalos személy, valamint a közszereplő politikus becsületének csorbítására alkalmas - e minőségre tekintettel - értékítéletet kifejező véleménynyilvánítás alkotmányosan nem büntethető. A becsület csorbítására alkalmas tényállás, híresztelés illetve ilyen tényre közvetlenül utaló kifejezés használata pedig csak akkor büntethető, ha a becsület csorbítására alkalmas tény állító, híresztelő, illetve az ilyen tényre közvetlenül utaló személy tudta, hogy a közlés lényegét tekintve valótlan, vagy azért nem tudott annak valóságtartalmáról, mert a hivatása vagy a foglalkozása alapján a rá irányadó szabályok szerint az adott állítás tárgyára, a közlés eszközére és címzettjeire tekintettel elvárható figyelmet vagy körültekintést elmulasztotta.¹¹

Az Alkotmánybíróság szerint az 1978. évi IV. törvény, azaz a régi Btk. 232.§-a a hatóság és hivatalos

---

¹¹ Chronowski Nóra-Rózsás Eszter Alkotmányjog és közigazgatási jog Dialóg Campus Kiadó 2007 49. oldal

személy megsértése alkotmányellenes volt, mert:

- a közhatalom gyakorlóinak sérelmére elkövetett rágalmozást és becsületsértést a más személy sérelmére elkövetett cselekménnyel azonosan széles körben büntette
- a közügyekben büntetni rendelte az értékítéletet kifejező véleménynyilvánítást, ami az alkotmányos alapjog szükségtelen és aránytalan korlátozása
- a tényközlés tekintetében nem különböztet való és valótlan, ezen belül pedig a tudatosan hamis, illetve a hivatásból, foglalkozásból adódó szabályok megsértése miatt gondatlanságból valótlan tényállítások között, holott a véleménynyilvánítási szabadság büntetőjogi eszközökkel csak utóbbiak esetén korlátozható arányosan.

Külön eljárások

Hatályos törvényünk a Büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban Be.) - három fajta eljárásból áll, melyek a következők: általános, külön és különleges eljárásokból. A külön eljárások, azok az eljárások, amelyek a nyomozás és a bírósági eljárás szabályai tekintetében eltérnek az általános szabályoktól. Ezeket az eltéréseket különböző tényezők indokolják. Az első nem más, mint az eljárások hatálya alá eső személyek köre. Ide vonhatóak a *fiatalkorúak, katonák elleni eljárás rendelkezései*. Míg az előbbinél az e korosztályt jellemző sajátos biológiai, pszichés sajátosságok teszik indokoltá az eltérő szabályozást, az utóbbiaknál a katonai szervezeti és függelmi viszonyok védelme a „megkülönböztetés” oka. *A második tényező az opportunitás elvéhez kapcsolódik*, melynek értelmében az állam lemond büntetőjogi igényének érvényesítéséről a sértett javára és lehetővé teszi számára, hogy magánvádlóként járjon el a magánvádas eljárásban. *A harmadik tényező az eljárás gyorsítása, egyszerűsítése.*¹² (Ezen körbe vonható pl. a bíróság elé állítás, a tárgyalásmellőzéses eljárás). Hatályos törvényünk nyolc külön eljárást szabályoz: a fiatalkorúak elleni eljárást, a katonai büntetőeljárást, a magánvádas eljárást, a bíróság elé állítást, a tárgyalásmellőzéses eljárást, a tárgyalásról lemondást, a távol lévő terhelttel szembeni eljárást valamint a mentességi eljárást. Ezen eljárásokra főszabály szerint az általános rendelkezések irányadóak a külön eljárásokra vonatkozó fejezetekben foglalt eltérésekkel. Erre utal a következő

---

¹²Farkas Ákos-Róth Erika: A büntetőeljárás, 2004, KJK-KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó Kft, Budapest, 341. oldal

törvényi megfogalmazás is: „E törvény rendelkezéseit (a szóban forgó külön eljárásban) az e fejezetben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni.” A külön eljárások alapvető feladata megegyezik az általános eljárásával, azaz a büntetőjogi felelősség eldöntése, a büntető igazságszolgáltatás realizálása. Ez az általános cél azonban, eltérő szervezeti és eljárási rendelkezések segítségével valósul meg. Stanislaw Waltos szerint a külön eljárások viszonya az általános eljáráshoz lényegében háromféle lehet: - más jellegű, de egyenértékű változat -- *procédure équivalente* - több biztosítékkal körülövezett változata -- *procédure enrichie* - egyszerűsített és gyorsított változata -- *procédure réduite*. Fontos megemlíteni, hogy előfordulhat ún. áttérés az általános eljárásra a külön eljárásokról, melynek során (ha az egyes külön eljárások feltételei már nem állnak fenn) a bíróság a rendes eljárás szabályai alapján folytatja le azt. Ez az áttérés azonban fordítva is megvalósulhat, azaz amennyiben a hatóság az eljárás későbbi szakaszában észleli, hogy valamely külön eljárás alkalmazásának lenne helye.¹³ A külön eljárások egymáshoz való viszonya, csoportosítása is szót érdemel. Így tehát beszélhetünk egyszerűsítő külön eljárásokról (bírószék elé állítás, lemondás a tárgyalásról, tárgyalás mellőzése, eljárás távollévő terhelttel szemben) és a vádlott speciális személyével kapcsolatos külön eljárásokról (fiatalkorúak elleni büntetőeljárás, katonai büntetőeljárás, eljárás mentességet élvező személyek ügyében). Tanulmányom témája a magánvádas eljárás, amelynek alapvető elemeit teszem munkám tárgyává.

A magánvádas megindításának feltételei

A magánvádas eljárás megindításának általános szabályai

A magánvádas eljárás feljelentésre indul meg, amelyet szóban vagy írásban a bíróságon kell megtenni. Magánvádas ügyre tartozó eljárásra tartozó ügyekben az ügyészség illetve a nyomozóhatóság a feljelentést köteles átvenni, illetőleg jegyzőkönyvbe foglalni és a feljelentés elutasítása helyett azt a magánvádas eljárás lefolytatására hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságnak megküldeni.¹⁴

A feljelentésben elő kell adni, hogy a feljelentő ki ellen, milyen cselekmény miatt és milyen

---

¹³Herke Csongor: Büntető eljárásjog 2007, Dialóg Campus Kiadó, Budapest - Pécs, 313. oldal

¹⁴EBH2011.61

bizonyítékok alapján kéri a büntetőeljárás lefolytatását. Az ügyész a feljelentést akkor küldi meg a bíróságnak, ha a vád képviselőjét nem veszi át. *A magánvádas eljárásban nem a magánindítvány, hanem a feljelentés a vád, amelynek tartalmaznia kell a magánindítványt. A vád ezzel felel meg a törvényes vád követelményeinek. Ha ismeretlen kilétű a feljelentett, fogalmilag nincs magánindítvány következképpen a magánindítvány nem törvényes.*¹⁵

A magánindítvány a lényegét tekintve a jogosult által tett feljelentés, azaz olyan nyilatkozat, amely az alakiságtól, megnevezéstől, megfogalmazástól függetlenül a jogosult tesz amelyben kifejezi, hogy az elkövető büntetőjogi felelősségre vonását vagyis a megbüntetését kívánja. (pl. büntessék meg, az eljárást folytassák le vele szemben stb.) A magánvádas eljárás általában a bírósági szakasszal indul, hiányzik a nyomozási szakasz. Mivel a vádiratot a feljelentés helyettesíti, a vádiratban meg kell jelölni minden olyan információt, amely a büntetőeljárás lefolytatását lehetővé teszi. Meg kell jelölni, hogy ki ellen, milyen bűncselekmény miatt és milyen bizonyítékok alapján kéri a feljelentő az eljárás lefolytatását. A magánindítványnak nem követelménye az, hogy a jogosult az elkövető pontos személyazonosságát ismerje, elegendő a személyleírás megadása is, a lényeg beazonosítható legyen az elkövető. A feljelentést a bíróságnál kell megtenni, ezért a törvény a magánvádas eljárásban a bíróság számára teremti meg annak lehetőségét, hogy pontosítsa a feljelentést, előkészítő ülést tarthat, vagy végső esetben nyomozást rendeljen el. A magánindítványt *kizárólagos joggal* a sértett terjesztheti elő. Azonban bizonyos körülmények indokolhatják, hogy *párhuzamos* illetve *származékos* jogosultsága másoknak is biztosítva legyen a magánindítvány előterjesztésére. *Párhuzamos* abban az esetben, amikor a sértett a személyes ügyei vitelében vagy a bírósághoz, hatósághoz fordulás joga tekintetében cselekvőképességében részlegesen korlátozott nagykorú, a magán indítvány előterjesztéséhez a törvényes képviselő hozzájárulása szükséges. Ezekben az esetekben a magánindítvány előterjesztésére a gyámhatóság is jogosult. Érdekellentét esetén a Polgári Törvénykönyv szabályai az irányadók.¹⁶

A magánindítványt a *korlátozottan cselekvőképes kiskorú sértett* önállóan is előterjesztheti, és erre törvényes képviselője és a gyámhatóság is jogosult. A kegyeletsértés speciális ebben a

---

¹⁵ EBH 2012.B.17

¹⁶ Btk. 31.§(3) bekezdés

megközelítésben. *Származékos az indítványtételi jogosultsága* akkor, ha a magánindítvány előterjesztésére jogosult sértett anélkül hal meg, hogy a magánindítványt előterjesztette volna. Ekkor a még nyitva álló határidő alatt a hozzátartozója jogosult a magánindítvány előterjesztésére.¹⁷

Amennyiben az elhaltak több hozzátartozója van, ezek mindegyikét megilleti az indítványtételi jog és ilyenkor *a származékos jogosultság egyben párhuzamos is*. A magánvád *oszthatatlan*, azaz bármelyik elkövetővel szemben előterjesztett magánindítvány valamennyi elkövetőre hatályos.¹⁸ A magánindítvány *visszavonhatatlan*. A visszavonhatatlanságának elve azt jelenti, hogy a magánindítvány nem vonható vissza.¹⁹ A magánindítvány visszavonása lehetővé tenné, hogy az elkövető és a sértett között alkudozás kezdődjön el, a sértett esetleg jogtalan előnyt követeljen a magánindítvány visszavonása fejében. A magánindítvány visszavonhatatlanságának elve a magánvadás bűncselekmények esetében mégis csorbát szenvedhet, mivel a magánvádló a feljelentést indoklás nélkül ügydöntő határozat meghozataláig visszavonhatja.²⁰ A magánindítványt attól a naptól számított 30 napon belül kell előterjeszteni, amikor a magánindítványra jogosult a bűncselekmény elkövetőjének kilétéről tudomást szerzett.

A magánindítvány előterjesztésére jogosult nyilatkozatát be kell szerezni, ha a nyomozás megindítását követően derül ki, hogy a cselekmény csak magánindítványra büntethető. Ebben az esetben ezt a határidőt attól a naptól kell számítani, amelyen a magánindítványra jogosult a felhívásról tudomást szerzett. Az elhunyt sértett hozzátartozója a még nyitva álló határidő alatt terjesztheti elő a magánindítványt.²¹ A magánindítvány előterjesztésére nyitva álló határidő eljárásjogi határidő, így annak számítására a Be. 64. §-t kell alkalmazni. Amennyiben a 30. nap munkaszüneti napra esik, (hétvége vagy ünnepnap), akkor a határidő a következő munkanapon jár le. A magánindítvány akkor sem késik el, ha a feljelentő a feljelentést a 30. napon postára adta.

---

¹⁷ Btk. 31.§(4) bekezdés

¹⁸ Btk. 31.§(5) bekezdés

¹⁹ Btk. 31.§(6) bekezdés

²⁰ Be. 504.§ (1) bekezdés b) pontja

²¹ Be.173.§(1-3) bekezdés

A magánindítvány előterjesztésére nyitva álló határidő elmulasztása miatt igazolásnak akkor van helye, ha a bűncselekmény közvadra üldözendő.²²

Magánindítvány

A bíróságának, az ügyészségnek és a nyomozó hatóságnak kötelessége, hogy a Be. törvényben megállapított feltételek esetén a büntetőeljárást megindítsa, illetőleg az eljárást lefolytassa. A hivatalból való eljárás (officialitás) elvéből következik, hogy a bűncselekmények üldözése, felderítése, valamint az elkövetők felelősségre vonása a büntetőügyekben eljáró hatóságok joga és kötelessége. Kivételként a magyar büntetőjogban is léteznek olyan bűncselekmények, amely nem hivatalból, hanem csak az arra feljogosított személy vagy szerv kifejezett indítványára üldözendők. A legtöbb magánindítványra üldözendő bűncselekmény esetén a sértett értékítélete a döntő. A magánvádas eljárás során az állam lemond a sértett javára büntetőjogi igény érvényesítéséről.

A bűncselekmények a jogrend sérelmét jelentik és a büntetés jogát az állam gyakorolja, a bűncselekmény sértettjének az elkövető megbüntetésével kapcsolatos kívánsága a büntető igény érvényesítésében csak korlátozott mértékben játszik szerepet.²³ Ezen elv alól kivételként értékelte azon büntetőpolitikai megfontolást, amikor a magánindítványra büntetendő bűncselekmények esetében a vád képviselőjét is rábízta a sértettre magánvádas eljárás keretében, vagy pedig a magánindítvány előterjesztését követően az eljárás hivatalból, közvadra folytatódik.

A magánindítvány jogintézmények egyik jogpolitikai indoka, hogy a jogalkotó a sértettre belátásra bízta, hogy kíván-e eljárást indítani vagy nem, amennyiben a cselekmény nem okozott számára olyan nagy sérelmet. Ezek a cselekmények *kisebb fokban veszélyesek a társadalomra*. A magánvadra üldözendő cselekmények esetén (*könnyű testi sértés, rágalmazás, becsületsértés, magántitok-, levéltitok megsértése, kegyeletisértés* esetén) az elkövető csak magánindítványra büntethető, a vádat magánvádlóként a sértett képviseli. Ebben az esetben a magánvadra üldözendő cselekmények magánindítványra is üldözendő egyben.

---

²² Be. 173. §(4) bekezdés

²³ 40/1993. (VI. 30.) AB határozat

A másik indok az elkövető és a sértett közötti *hozzátartozói viszony*, például a hozzátartozó sérelmére elkövetett vagyon elleni bűncselekmények esetében. A jelentősebb társadalomra veszélyességet hordozó bűncselekményeknél a *sértett kímélete* indokolja a magánindítványra üldözést, például szexuális kényszerítés, szexuális erőszak, szemérem sértés. Ezekben az esetekben a magánindítványra üldözendő cselekmények közt üldözendőek, amelyet a cselekmények fokozottabb társadalomra veszélyessége indokol.

A magánindítvány előterjesztőjének bármely olyan nyilatkozatát, amely szerint az elkövető büntetőjogi felelősségre vonását kívánja, magánindítványnak kell tekinteni.²⁴

Magánindítvány büntető vegyes jellegű, részben az anyagi jogba, részben a büntetőeljárás jogba tartozik, ezzel szemben a magánvád büntető-eljárásjogi kategória.

Minden magánvádas bűncselekmény magánindítványra üldözendő, de nem minden magánindítványra üldözendő bűncselekmény magánvádas.

A rágalmazás, illetve becsületsértés vétsége - a főszabályszerűen magánindítványra üldözendő magánindítványhoz kötött - magánvádas eljárás helyett köztudra üldözendő, ha hivatalos személy sérelmére hivatalos eljárás alatt, illetve emiatt vagy hatóság sérelmére hivatali működésével összefüggésben követik azokat el.²⁵

Viszonvád

A magánvádas eljárás speciális szabályai közé tartozik a viszonvád emelésének lehetősége. Viszonvád emelésére a kölcsönösen elkövetett könnyű testi sértés, rágalmazás, vagy becsületsértés esetén van lehetőség. Ilyenkor a pozíciók megkettőződnek a magánvádoló egyben vádlói pozícióba is kerül és fordítva, azaz ezzel két magánvádoló és két vádlott szerepel az eljárásban. Amennyiben a

---

²⁴Be. 173.§(1) bekezdés

²⁵ Be.52.§ (4) bekezdés

magánvádló képviselővel jár el, akkor a képviselőt a védő jogállása illeti meg, az eredeti vádlott védője pedig jogosult a képviselet ellátására. A viszonyvád a magánindítvány előterjesztésére nyitva álló határidőt követően is a bíróság ügydöntő határozatának meghozatalára történő visszavonulásig előterjeszhető. Ha a viszonyvádat a magánindítvány előterjesztésére nyitva álló határidőben terjesztették elő, akkor az önálló vádnak tekinthető, azaz a magánvádló vádelejtése nem hat ki a viszonyvád sorsára.

Ha a viszonyvádat a magánindítvány előterjesztésére nyitva álló határidőn túl terjesztették elő, akkor a viszonyvád nem tekinthető önálló vádnak, akkor a magánvád elejtése a viszonyvád alapján indult eljárás megszüntetését is eredményezi. *A magánvádló tanúkenti kihallgatása után emelt viszonyvád esetén a magánvádlót vádlottként is ki kell hallgatni és figyelmeztetni kell a vallomás megtagadásának jogára, ennek az elmulasztása esetén a tanúként tett vallomása bizonyítási eszközként nem vehető figyelembe.*²⁶

*Nem lehet a viszonyvád tárgyává tenni olyan cselekményt, amely tekintetében a bíróság már külön eljárást megszüntető végzést hozott.*²⁷ *Kölcsönösen elkövetett cselekmények esetén a büntető eljárás során a magánindítvány határidejének lejárta után a becsületsértés szabálysértés miatt is előterjeszhető.*²⁸ *Ha a becsületsértés szabálysértése elévült, az a büntetőeljárás során nem lehet a viszonyvád tárgya.*²⁹ *Amennyiben az ügyész a nyolc napon belül gyógyuló sérülés esetén az elkövetővel szemben súlyos testi sértés büntettének kísérlete miatt emel vádat, kölcsönös elkövetésre hivatkozással könnyű testi sértés vétsége miatt viszonyvádnak nincs helye.*³⁰

A magánvádas eljárás megindításának összegzése

A magánvádas eljárás megindításának pozitív és negatív feltételei vannak. A pozitív feltételek konjunktívak, azaz mindkettőnek fenn kell állnia ahhoz, hogy a magánvádas eljárást lehessen

---

²⁶ BH1996.139

²⁷ BH 1994.297

²⁸ BH1982.415

²⁹ BH1996.522

³⁰ EBH 2006.1500

folytatni. A negatív feltételek (kizáró okok) mint általában alternatív feltételek, bármelyik fennforgása esetén nincs helye magánvádas eljárásnak.³¹

Pozitív (konjunktív) feltételek	Negatív (alternatív) feltételek
A Be. 52.§(1) bekezdésében foglalt 6 bűncselekmény valamelyike forogjon fenn (könnyű testi sértés, magántitok megsértése, levéltitok megsértése, rágalmazás, becsületsértés és kegyeletsértés)	Az ügyész nem veheti át a vád képviseletét
Az elkövető magánindítványra büntethető (nem pl.: kívánatra vagy közvádas bűncselekménnyel együtt közvádra)	Egyes külön eljárásokban nincs helye: - katonai büntetőeljárás - fiatalkorúak elleni büntetőeljárás - bíróság elé állítás - ismeretlen helyen tartózkodó vádlottal szembeni eljárás - tárgyalásról lemondás
	A rágalmazás és a becsületsértés ne legyen közvádra üldözendő (Be. 52.§(4) bekezdés)

A magánvádas eljárás alanyai

Magánvádló

A terhelt bűnösségének bizonyítása a magánvádlót terheli. A magánvádlót a sértett jogain kívül a vád képviseletével járó jogok illetik meg.³² *Magánvádas büntető eljárásban - a viszonzád esetét kivéve - csak egy magánvádló szerepelhet.*³³

Amennyiben egy ügyben több sértett van a magánvádlók kijelölhetik, hogy megegyezésüktől függően melyik jár el magánvádlóként. Megegyezés hiányában a bíróság dönt. Ha egy ügyben több

³¹Herke Csongor: Büntető eljárásjog Dialog Campus Kiadó 2010, 340.oldal

³² Be.494§(1-2) bekezdés

³³ BH1991.423

magánvádló van, akkor kijelölhetik, hogy a vád képviselőjével közöljük ki látja el a vád képviselőjével járó jogokat. Megegyezés hiányában a bíróság jelöli ki azt a magánvádlót, aki a vád képviselőjére az elsőfokú bírósági eljárásban jogosult. A kijelölés az elsőfokú bíróságnak az ügy érdemében hozott határozatának a kihirdetéséig tart.

A magánvádas eljárásban több sértett esetén a magánvádló kijelölésének a módja esetében a megegyezés illetőleg a bíróság által kijelölt magánvádló perbeli cselekményei, így a vád elejtése is, kihatnak a többi sértettre is, akik ilyen esetben csupán a sértett illetve magánfelet megillető jogokat gyakorolhatják.³⁴ Az olyan határozatot, amely ellen a törvény szerint a magánvádló fellebbezésre jogosult, valamennyi magánvádlóval közölni kell.³⁵ Ebből következően mindegyik magánvádló önálló fellebbezési joggal rendelkezik. Amennyiben a magánvádas eljárásban több sértett nevében választott vagy kijelölt magánvádló jár el, az eljárás jogerős befejezése után felülvizsgálati magánindítvány előterjesztésére minden magánvádló önállóan jogosult. A jogegységi határozat szerint az alapügyben kijelölt magánvádló a többi sértett érdekében felülvizsgálati magánindítványt nem nyújthat be.³⁶

Ügyész

Az ügyész az ügy iratait a magánvádas eljárásban is megtekintheti, illetve a tárgyaláson jelen lehet. A vád képviselőjét az eljárás bármely szakaszában átveheti, ebben az esetben a magánvádlót a sértett jogai illetik meg. Ha az ügyész a vád képviselőjétől utóbb eláll, a vádat ismét a magánvádló képviseli. Az ügyész részére az ítélet akkor kell kézbesíteni, ha a vád képviselőjét átvette.³⁷ Az ügyész helyzete azonban egy esetben korlátozott, a vádat nem ejtheti el, hanem csupán elállhat a vádképviselőjétől. Mivel ha az ügyész eláll a vád képviselőjétől, akkor a magánvádló jogai felélednek és ismét ő képviselheti a vádat. A magánvádló nem kerülhet olyan helyzetbe, hogy az ügyész fellépése miatt elveszítse az ügy bíróság előtti továbbvitelének jogosultságát. A gyakorlatban azonban előfordulhat, hogy közzvádas és magánvádas ügy miatt (pl. garázdaság+könnyű testi sértés

---

³⁴ BH1984.98

³⁵ Be. 494.§(4) bekezdés

³⁶ 3/2005 Bje.

³⁷ Be. 496.§

halmazata esetén) is folyó eljárásban tárgyaláson a magánvádas ügyben az ügyész eláll a vádképviseléstől, ha a sértett a vádlottnak megbocsátott és már nem kéri a megbüntetését. Ügyész ebben az esetben a sértetti nyilatkozatra tekintettel eláll a könnyű testi sértésben a vád képviselétől és ebben a bűncselekményben kéri az eljárás megszüntetését.

Ha az eljárás közvadás bűncselekmény miatt indult meg, a tárgyaláson azonban csupán arra kerültek fel bizonyítékok, hogy a vádlott magánvádra üldözendő cselekményt követett el, ez a körülmény nem teszi szükségessé az eljárás folytatáshoz az ügyész nyilatkozatának beszerzését a vád átvételére.³⁸

A közvadás ügy nyomozásával együtt folyó magánvádas eljárásban az ügyésznek közölnie kell a sértettel, hogy az egyébként magánvádra üldözendő cselekmény miatt a vád képviselét (a vádemelés jogát) át kívánja venni. Ezt megelőzően ugyanis a feljelentő visszavonhatja a feljelentést, ami az ügyész vádemelési jogát kizárja.³⁹

Az egymással szorosan összefüggő közvadás és magánvádas cselekmények esetén feltétlenül indokolt a magánvadás képviselétének átvétele. Ha például a terhelt közfeladatot ellátó személy elleni erőszakot úgy valósítja meg, hogy könnyű testi sértést is okoz, ez utóbbi cselekmény tekintetében nincs helye magánvádas eljárás külön lefolytatásának és ennek keretében a feljelentés visszavonása miatti eljárás megszüntetésének.⁴⁰

Fiatalkorúakkal és katonákkal szembeni magánvádas eljárás

Fiatalkorúval szemben büntetőeljárásnak csak közvadásra van helye. Fiatalkorúval szemben pótmagánvádnak nincs helye, a magánvádra üldözendő bűncselekmények esetében az ügyész jár el.⁴¹ Katonai büntetőeljárásnak csak közvadásra van helye, magánvádra üldözendő bűncselekmény esetében a katonai ügyész jár el. A katonai büntetőeljárásban viszonvadás nem emelhető. Katonai

---

³⁸BK 29. számú állásfoglalás

³⁹ EBH 2006/1499

⁴⁰ EBH1990.133

⁴¹ Be.449.§(2) bekezdés

bűncselekmény miatt folytatott eljárásban akkor van helye pótmagánvádnak, ha az ügy sértettje természetes személy.⁴² Amennyiben olyan feljelentés érkezik, amelyben a feljelentett fiataikorú, a feljelentettek között fiataikorú is van illetve a feljelentettel a fiatakorúval szemben viszonyvaddal él, akkor az iratokat meg kell küldeni a fiatakorúak ügyészének katonai feljelentett esetében pedig a katonai ügyésznek.

Nyomozás a magánvádas eljárásban

A magánvádas eljárásban nyomozásra csak kivételes esetben kerülhet sor. A nyomozásnak az a különlegessége, hogy nem kerül ki a bírósági szakból. A nyomozóhatóságok közvetlen kapcsolatban állnak a bírósággal, az ügyészség feladata pedig a nyomozás során tett panaszok elleni jogorvoslatok elbírálására korlátozódik.

A nyomozásnak két oka lehet:

- ha a feljelentett cselekmény elkövetőjének személye, személyi adatai vagy tartózkodási helye ismeretlen továbbá
- ha bizonyítási eszközök felkutatása szükséges.

A magánvádló nem nyomozhat, illetve nem nyomoztathat. A nyomozást a bíróság végzésben rendeli el, amelynek határidejét két hónapban határozza meg, amelynek határideje legfeljebb két hónappal meghosszabbítható. A nyomozást a rendőrség végzi. Amennyiben az ügyész a személyes meghallgatásra történő idézés kibocsátása előtt átveszi a vád képviseletét, akkor ő is rendelhet el nyomozást. A nyomozás elrendeléséről, illetve meghosszabbításáról szóló határozatot a bírósági titkár is meghozhatja.⁴³

A magánvádas eljárás a bíróság előtt zajlik és a nyomozás során a bíróság közvetlen kapcsolatba áll a nyomozóhatóságokkal. Ezért a sikeres nyomozás befejezését követően az iratokat közvetlenül a bíróság részére kell megküldeni. Ha a nyomozás során az elkövető kilétét nem sikerül megállapítani, akkor erről a nyomozóhatóságnak értesítenie kell a bíróságot az eljárás megszüntetése céljából. Amennyiben az eljárás során a feljelentő a feljelentést visszavonja, akkor

---

⁴² Be. 474.§(5) bekezdés

⁴³ Be.499.§(1)-(4) bekezdés

az iratokat vissza kell küldeni a bíróságnak. Ebben az esetben is a bíróság szünteti meg az eljárást.⁴⁴

Bíróság döntése személyes meghallgatás nélkül

A bíróság személyes meghallgatás nélkül alapvetően kétféle döntést hozhat:

- az iratokat megküldi az ügyész számára vagy
- a bíróság maga hoz határozatot.

A bíróság az iratokat megküldi az ügyésznek, ha

- a feljelentés és az iratok alapján olyan bűncselekmény látszik megállapíthatónak, amely miatt a vádat az ügyész képviseli,
- szükségesnek tartja, hogy az ügyész a vád képviselőjének átvételét megfontolja,
- az ügyész a vád képviselőjét a személyes meghallgatásra idézés kibocsátása előtt átvette.⁴⁵

Az iratoknak a közvádra üldözendő cselekmény megállapítására tekintettel történő megküldése esetén az ügyész az általános szabályok szerint elrendeli a nyomozást, kivéve ha a Be. 174.§ (1) bekezdés szerinti feljelentés elutasításának okai állnak fenn.

Ha az ügyész a nyomozás eredményeként nem állapít meg közvádra üldözendő cselekményt, vagy a vád képviselőjét nem veszi át, az iratokat visszaküldi a bíróságnak aki a feltételek fennállása esetén értesíti a sértettet a pótmagánvádlókénti fellépés lehetőségéről.

*Ha az ügyészség a hivatalos személy sérelmére hivatalos eljárása alatt, illetve emiatt vagy a hatóság sérelmére hivatali működésével összefüggésben elkövetett becsületsértés és rágalmozás - mint közvádra üldözendő cselekmény - miatt a törvény kötelező rendelkezése ellenére nem jár el, akkor nem magánvádas eljárásnak, hanem pótmagánvádas eljárásra áttérésnek van helye.*⁴⁶

Amennyiben a bíróság maga hoz határozatot, akkor a feljelentést megvizsgálja, hogy nem állnak-e fenn az eljárás áttételének, megszüntetésének vagy felfüggesztésének okai. Ezek vizsgálatára az

---

⁴⁴ Be. 500.§(1)-(4) bekezdés

⁴⁵ Be. 501.§(1) bekezdés

⁴⁶ EBH2014. B.16

általános szabályok az irányadók.

Ha a bíróság a feljelentésben foglalt, vád tárgyává tett cselekményről megállapítja, hogy az a becsületsértő jelleget nélkülözi, s ezért nem bűncselekmény, törvényesen jár el, ha a feljelentés és az iratok tartalma alapján - személyes meghallgatás, illetve tárgyalás kitűzése nélkül - nyomban határoz az eljárás megszüntetéséről.⁴⁷

A magánvádas eljárásban, ha a bíróság álláspontja szerint a feljelentett cselekmény nem bűncselekmény és ezért személyes meghallgatás nélkül megszüntető végzést hoz, a végzés rendelkező részében ekkor is nevesíteni kell az azonosított feljelentetteket, az indoklásban pedig nem mellőzhető annak ismertetése, hogy a feljelentő milyen cselekményt tart sérelmesnek. Ennek elmulasztása az indokolási kötelezettség megsértését jelenti.⁴⁸

Be.503.§ (3) bekezdése szerint Az ülnök vagy bírósági titkár az eljárást a 266. § (9) bekezdésében meghatározott okokon kívül más okból nem függesztheti fel és a 267. § (1) bekezdésének a), g) és h) pontja alapján, valamint c) pontja szerinti, a törvényben meghatározott egyéb büntethetőséget megszüntető ok miatt nem szüntetheti meg.

A Be. rendelkezései szerint a bírósági titkár vagy az ülnök az eljárást felfüggesztheti:

- a feljelentett ismeretlen helyen vagy külföldön tartózkodik, és az eljárás a távollétében nem folytatható,
- a feljelentett tartós, súlyos betegsége vagy a bűncselekmény elkövetése után bekövetkezett elmebetegsége miatt az eljárásban nem vehet részt,
- az eljárás lefolytatásához előzetes kérdésben hozott döntést kell beszerezni,
- jogsegély iránti megkeresés külföldi hatóság általi teljesítése szükséges és további, Magyarországon elvégzendő nyomozási cselekmény már nincs,

---

⁴⁷ BH2014.264

⁴⁸ BH 2013.334

- nem magyar állampolgár által külföldön elkövetett bűncselekmény miatt a büntetőeljárás megindításához szükséges döntést kell beszerezni,
- nemzetközi büntetőbíróság a joghatóságába tartozó ügyben a magyar hatóságot a büntetőeljárás átadása végett megkeresi,
- A bíróság az eljárást akkor is felfüggeszti, ha az eljárás megindításához szükséges feljelentés [Btk. 270. § (1) bekezdés, 274. §] hiányzik. Az eljárás felfüggesztése legfeljebb az alapügy jogerős befejezéséig tart.⁴⁹

A bírósági titkár vagy az ülnök az eljárást megszüntetheti:

- ha a feljelentett gyermekkorú
- ha a magánvád tárgyává tett cselekményt már jogerősen elbírálták
- ha a magánindítvány, a kívánat illetőleg a feljelentés hiányzik és az nem pótolható
- ha az ügyész a vádat elejtette és pótmagánvádnak nincs helye,
- ha a vád nem törvényes
- ha az Európai Unió tagállamaival folytatott bűnügyi együttműködésről szóló törvény szerinti konzultációs eljárás eredménye alapján a büntetőeljárást az Európai Unió másik tagállama folytatja le,
- ha a cselekmény elbírálására nincs joghatósága.⁵⁰

A személyes meghallgatás

Személyes meghallgatás célja és megtartásának feltételei

Amennyiben a bíróság nem hoz személyes meghallgatás nélküli határozatot, akkor a tárgyalást megelőzően kötelező elrendelni a személyes meghallgatást. A személyes meghallgatás a tárgyalást mindig megelőzi. Fő célja a feljelentő és a feljelentett sikeres kibékítése. A személyes meghallgatás során a bíróság ülést tart, amelyen a feljelentő, a feljelentett, a jogi képviselő, a védő, külföldi

---

⁴⁹ Be. 188.§(1) bekezdésének a), b) d-g) pontja és 269.§(1) bekezdésének a) pontja

⁵⁰ Be.267§(1) bekezdés

állampolgár feljelentett államának konzuli képviselője lehet jelen.

Ha a személyes meghallgatáson a feljelentő a szabályszerű idézés ellenére nem jelenik meg és távolmaradását előzetesen alapos okkal, haladéktalanul nem mentette ki a bíróság az eljárást megszünteti. Erre a feljelentőt az idézésben figyelmeztetni kell.

A magánvádas eljárásban a személyes meghallgatás határnapjáról a védőt és a feljelentő képviselőjét értesíteni kell. A bíróság az eljárást megszünteti, ha a feljelentő a szabályszerű idézés ellenére nem jelent meg és távolmaradását előzetesen, alapos okkal, haladéktalanul nem mentette ki, vagy azért nem volt idézhető, mert lakcímének változását nem jelentette be. A személyes meghallgatáson a feljelentőnek személyesen kell megjelenie, amelyet nem pótol a jogi képviselőjének egyedüli jelenléte. Ha az idézésre a személyes meghallgatáson a feljelentő helyett csak jogi képviselője jelent meg, az eljárást meg kell szüntetni. Ha azonban a feljelentő vagy jogi képviselője a meghallgatásról elmaradó feljelentőt kellően kimenti, úgy az eljárást nem lehet megszüntetni. ⁵¹

A magánvádas eljárásban nem minősül a személyes meghallgatás megkezdésének, ha a bíróság az eljárást a feljelentő távolléte miatt szünteti meg. Ebben az esetben az eljárás illetékmentes. ⁵²

Magánvádas büntetőügyben a magánvádlónak a személyes meghallgatásról való távolmaradása miatt az eljárást megszüntetése tárgyában hozott végzés kézhezvételétől számított 8 napon belül benyújtott olyan orvosi igazolást, amely szerint a magánvádló a személyes meghallgatás időpontjában betegállományban volt és ezért kifogásolta az eljárás megszüntető végzést: nem végzés elleni fellebbezésként, hanem igazolási kérelemként az elsőfokú bíróságnak kell érdemben elbírálnia a méltányosság törvényi követelményének szem előtt tartása mellett. ⁵³

Ha az önkormányzat képviselő-testülete a rágalmozás sértettje, az önkormányzat képviselőjére

---

⁵¹ 14/2007 BK. vélemény

⁵² BH 1992.302

⁵³ BH 1992.302

*jogosult polgármestert mint feljelentőt, a személyes meghallgatásra meg kell idézni.*⁵⁴

A személyes meghallgatás megkezdését követően a bíróság megállapítja a feljelentő és a feljelentett személyazonosságát, ismerteti a feljelentés lényegét. Viszonzád feltételeinek fennállása esetén a feljelentett figyelmezteti annak lehetőségére. Ezután a bíróság megkísérli a felek békítését, amely eredményre vezet, illetve a feljelentő a feljelentést visszavonja, akkor az eljárást meg kell szüntetni. Ellenkező esetben az eljárást folytatni kell.

Az eljárás folytatása esetén a bíróság felveszi a feljelentett személyes adatait, megkérdezi, hogy elismeri-e a feljelentésben foglaltakat, illetve, hogy védekezésének alátámasztására milyen bizonyítási eszközöket jelöl meg. A feljelentettet már a személyes meghallgatáson figyelmeztetni kell a vallomástétel megtagadásának jogára, a hamis vád tilalmára, a kérdezési, észrevételi, indítványtételi jogára valamint a védőjével való értekezés lehetőségére. Ebből következik, hogy a magánvádas eljárás egyfajta „nyomozáspótló” szakasz. Amennyiben a feljelentett büntetőjogi felelősségét elismeri, akkor a bíróság a határozatát tárgyalás mellőzésével is meghozhatja, amelynek annyi korlátja van, hogy a 30 napos határidőt a személyes meghallgatás napjától kell számítani. Viszonzád emelése esetén meghallgatja a feljelentőt is. Több sértett esetén tisztázza, hogy ki jár el magánvádlóként vagy kijelöli a magánvádlót. A bizonyítási eszközök megjelölésére a bíróság 15 napos határidőt adhat.⁵⁵

*Magánvádas büntetőügyben az előterjesztett polgári jogi igénynek a személyes meghallgatás alapján hozott határozatban való elbírálásra nem került sor, úgyszintén nem joghatályos a feljelentésnek a kár megtérítéséhez - mint feltételhez - kötött visszavonása.*⁵⁶

*Magánvádas ügyben történt személyes meghallgatás során a bíróság nem hozhat kártérítés megfizetésére kötelező határozatot.*⁵⁷

---

⁵⁴ BH 2004.171

⁵⁵ Be.502.§ (1)-(7) bekezdés

⁵⁶ BH 1983. 273

⁵⁷ BH1979.410

*A másodfokú eljárásban közvetítői eljárás lefolytatása céljából nincs helye az eljárás felfüggesztésének. Nincs helye közvetítői eljárásnak a magánvádas eljárásban sem.*⁵⁸

A személyes meghallgatásról jegyzőkönyvet kell készíteni. A személyes meghallgatás nélküli illetve a személyes meghallgatással járó teendőket bizonyos korlátozásokkal az ülnök vagy bírósági titkár is elláthatja. A jogszabály az olyan különösebb szakértelmet nem igénylő intézkedések vagy határozat meghozatalát utalja az ülnök illetve a bírósági titkár hatáskörébe amelyek nem kapcsolódnak büntetőjogi felelősség megállapításához. A mérlegetést igénylő, büntetőjogi jogkövetkezmény alkalmazásával járó döntések a bírói hatáskörbe tartoznak. *Magánvádas eljárásban a bírósági titkár abból az okból, hogy a vád tárgyává tett cselekmény nem bűncselekmény, eljárást megszüntető végzés meghozatalára nem jogosult.*⁵⁹

Fellebbezés a tárgyalás előkészítése során hozott határozatok és intézkedések ellen

A Be. az általános szabályokon túlmenően kizárja a fellebbezés lehetőségét a nyomozás elrendelése, a személyes meghallgatásra történő idézés és értesítés, a magánvádló kijelölése, valamint az iratoknak az ügyészhez történő megküldése tárgyában hozott határozatok ellen.⁶⁰ Ezen határozatok főként pervezető jellegűek, ezért a jogorvoslati jog kizárása alapvetően az eljárás szükségtelen elhúzódását szolgálja.

Személyes meghallgatás menete a gyakorlatban

A személyes meghallgatás megtartására bíró, bírósági titkár és ülnök jogosult.

I. Az ülés megnyitása (Be.281-283.§)

1) Az ülés megnyitása (Be.281.§ /1/ bekezdés/)

„ Ülést tűzött a bíróság a ..... vétsége miatt Z.J. feljelentettel szemben indult

---

⁵⁸ BH 2007.149

⁵⁹ BH 2008.141

⁶⁰ Be. 505.§

büntetőügyben. Az ülést megnyitom.”

2) A megjelentek figyelmeztetése (Be.281.§/1/ bekezdés/)

„ Figyelmeztetem a megjelenteket a csend és a rend megtartására, illetőleg arra, hogy aki az ülés rendjét, illetőleg szabályszerű menetét zavarja, annak következményei lesznek. Első ízben rendre utasítható, ismét vagy súlyos rendzavarás esetén az ülésről kiutasítható, illetőleg kivezettethető, ebben az esetben a napon a tárgyalóterembe nem térhet vissza (Be.245.§/3/ bekezdés), továbbá rendbírsággal sújtható.

3) Tájékoztatás a jegyzőkönyv elkészültéről (Be.250.§/1/ bekezdés, 252.§ /1/ bekezdés)

„ Tájékoztatom a jelenlévőket, hogy a jegyzőkönyv az üléssel egyidejűleg készül, mely 8 nap után a büntetőirodán megtekinthető és arról másolat kérhető.”

4) Bíró/bírósági titkár/ülnök/jegyzőkönyvvezető bemutatása

5) Megjelentek számbavétele:

„ Megállapítom, hogy a szabályszerű idézésre megjelent N.J., a szabályszerű értesítésre megjelent K.Z.

HA a feljelentő nem jelenik meg → akkor az eljárást meg kell **szüntetni** (Be.504.§/1/ a) pontja

„ Megállapítom, hogy a feljelentő a szabályszerű idézés ellenére nem jelent meg, aki magát előzetesen, alapos okkal, haladéktalanul nem mentette ki.

A bíróság meghozta a következő végzést: A bíróság a becsületsértés vétsége miatt H.J. feljelentettel szemben indult büntetőeljárást megszünteti”

Az eljárásért 10.000.- Ft eljárási illetéket kell fizetni, de ilyenkor az eljárás illetékmentes a lerótt illeték visszajár.⁶¹

---

⁶¹Itv. 57.§ /2/ bekezdés b) pont

6) Amennyiben az ülés megtartásának *akadály nincs/ akadály van*

„Megállapítom, hogy az ülés megtartásának akadály nincs/ akadály van.”

Ha az ülés megtartásának akadály van → az ülés elhalasztása

Ha az ülés megtartásának akadály nincs → feljelentő tájékoztatása a magánvádas eljárás jogi jellegéről

+ BÉKÍTÉS (informális)

→ Ha a feljelentő visszavonja a feljelentést az eljárást meg kell szüntetni

(Be.504.§ /1/ bekezdés b) pont)

A feljelentő a feljelentést visszavonta, erre tekintettel *„ A bíróság ..... vétsége miatt K.J feljelentettel szemben indult büntetőeljárást megszünteti”*

Ilyenkor az eljárás illetékmentes a lerótt illeték visszajár.

A végzést tudomásul lehet venni vagy az ellen fellebbezést lehet bejelenteni.

Fellebbezési joga van: feljelentő, feljelentett, védő.

Amennyiben az eljárás megszüntető végzés ellen a feljelentett jelent be fellebbezést, akkor azt a bíróságnak el kell utasítani, mert a feljelentett/vádlott terhére az ügyész pótmagánvádló.

62

Ha nincs fellebbezés: *„Megállapítom, hogy a végzés a mai napon /dátum/ jogerőre emelkedett.”*

II. A személyes meghallgatás megkezdése (Be. 284.§, 502.§ /4/ bekezdés)

Ha a feljelentő és a feljelentett kibékítésére tett kísérlet nem vezetett eredményre, akkor a bíróság a személyes meghallgatást megkezdi.

1) A személyes meghallgatás megkezdése (Be. 284.§ /1/ bekezdés)

---

⁶²Be.324.§(2) bekezdés

„ A bíróság a személyes meghallgatását megkezdi.”

2) A feljelentő és a feljelentett személyazonosságának megállapítása (Be.502.§/5/ bekezdés)

„ A feljelentett/ek és a feljelentő/k személyazonosságát , személyi adatait rögzítem:

- név
- lakóhelye/ tartózkodási helye
- születési helye, ideje
- anyja neve
- személyazonosító okmány száma
- állampolgársága

3) sértett/képviselője nyilatkozata arról, hogy polgári jogi igényt érvényesítenek-e (Be.284.§

/2/ bekezdés b pont)

Ha polgári jogi igényt érvényesítenek → figyelmeztetés a Be. 54.§ /7/ bekezdésére

„ A polgári jogi igény tekintetében a bíróság a Pp. szabályai szerint köteles eljárni, azzal az eltéréssel, hogy a vádlott a magánféllel szemben követelést nem érvényesíthet, beszámítási kifogással nem élhet, illetve egyezség nem hagyható jóvá.”

- Polgári jogi igény ismertetése

III. Felek meghallgatása (Be. 285-313.§, 502.§ /4/ bekezdés)

1) A feljelentés lényegének ismertetése (Be.502.§ /4/ bekezdés)

2) A feljelentett figyelmeztetése a viszonzád lehetőségére (Be. 502.§ /4/ bekezdés) a feltételek fennállása esetén

3) A feljelentett kihallgatása (Be. 288-291.§)

3.1) A feljelentett - társ eltávolítása, ha jelenléte zavarja a feljelentettet (Be.288.§ /2/ bekezdés)

Figyelmeztetés az engedély nélküli eltávozás következményeire (elővezetés Be.69.§ /1/ bekezdés a) pontja + költségtérítés Be. 69.§ (3) bekezdés)

3.2) A feljelentett személyazonosságának és személyi adatainak megállapítása→ köteles válaszolni (Be.288.§ /3/ bekezdés, 502.§ /4/ bekezdés)

- név /születési név/korábbi név
- születési hely/idő
- anyja neve
- lakóhely/tartózkodási hely
- személyazonosító okmány száma
- állampolgársága (Be. 117.§ /1/ bekezdés)

3.3 A feljelentett figyelmeztetése

- Be. 117.§ /2/ bekezdés „Figyelmeztetem, hogy nem köteles vallomást tenni, a vallomás tételét, illetőleg az egyes kérdésekre történő válaszadást a kihallgatás során bármikor megtagadhatja, de bármikor dönthet úgy, hogy vallomást tesz akkor is, ha korábban a vallomástételt megtagadta.”

„Figyelmeztetem arra is, hogy amit mond, illetőleg rendelkezésre bocsát, bizonyítékként felhasználható.”

Megértette-e?

→Figyelmeztetés és válasz jegyzőkönyvezése

- Be. 289.§ /2/ bekezdés: „Figyelmeztetem, hogy ha nem tesz vallomást, a terheltként tett korábbi vallomása ismertethető vagy felolvasható.”

Megértette-e?

→Figyelmeztetés és válasz jegyzőkönyvezése

- Ha igen→Be.117.§/4/ bekezdés:

„Figyelmeztetem, hogy vallomásában más bűncselekmény elkövetésével hamisan nem vádolhat”

Megértette-e?

→Figyelmeztetés és válasz jegyzőkönyvezése

- Ha nem →Be. 117.§/4/ bekezdés:

„Figyelmeztetem, hogy a vallomás tételének a megtagadása az eljárás folytatását nem akadályozza és nem érinti a kérdezési, észrevételezési és indítványtételi jogát.”

Megértette-e?

→Figyelmeztetés és válasz jegyzőkönyvezése

3.4) A feljelentést megkapta-e

3.5) A feljelentést megértette-e

- Ha nem: A feljelentés megmagyarázása

- Ha igen: A feljelentéssel kapcsolatos álláspont kifejtése

3.6) A feljelentett megkérdezése, hogy a büntetőjogi felelősségét elismeri-e

(Be.502.§ /5/ bekezdés)

„ Beismeri-e a feljelentésben foglaltakat? Bűnösnek érzi-e magát?”

3.7) A feljelentett személyi körülményeinek rögzítése (Be.117.§ /3/ bekezdés)

- iskolai végzettsége

- foglalkozása, szakmája, munkahelye

- családi /kereseti/ vagyoni körülmények (kiskorú gyermek, eltartásra szoruló hozzátartozó) - -
vagyon, jövedelme, tartozása, hitele

- katonai rendfokozata

- korábbi büntetései

3.8) Vallomás összefüggő előadása+kérdések (Be.118.§/1/ bekezdés, 290.§/3/ bekezdés)

A felelet megtiltása:

- ha a kérdés a feljelentő befolyásolására alkalmas
- ha a kérdés a választ magába foglalja, nem az ügyre vonatkozik
- a kérdést arra illetéktelen személy tette fel
- ismételten ugyanarra a tényre vonatkozik
- a kérdés a tárgyalás méltóságát sérti (Be. 290.§/3/ bekezdés)

3.9) A feljelentett korábbi vallomásainak ismertetése, felolvasása, eltérések rögzítése

3.10) A feljelentett megkérdezése, hogy védekezésének alátámasztására milyen bizonyítási eszközöket jelöl meg

- szükség esetén erre 15 napos határidő adható (Be. 502.§ /7/ bekezdés)

IV. A feljelentő kihallgatása /TANÚ/ (Be. 292.§-297.§)

4.1) A feljelentett eltávolítása, ha jelenléte zavarja a feljelentőt

4.2) A feljelentő kéri-e adatai zártan kezelését (Be.96.§/1/ bekezdés)

- Ha igen: „ A bíróság elrendeli a tanú személyi adatainak zártan kezelését, a tanú személyi adatait tartalmazó iratot az iratok között zárt borítékban helyezi el.”

4.3) Személyi adatok felvétele: - köteles rá válaszolni (Be.85.§/2/ bekezdés)

- név
- születési hely, idő
- anyja neve
- lakóhely/tartózkodási hely
- foglalkozása
- személyazonosító okmány száma

4.4) A feljelentettel perben/haragban/ rokonságban áll-e, illetve egyéb okból elfogult-e

4.5) vallomástételi akadályok tisztázása⁶³

4.6) A feljelentő figyelmeztetése (Be. 85.§ /3/ bekezdés)

„ Figyelmeztetem, hogy tanúként hallgatja ki a bíróság, ezért köteles a legjobb tudomása és lelkiismerete szerint az igazat vallani, mert a hamis tanúzást a törvény szabadságvesztéssel rendeli büntetni.

Figyelmeztetem arra is, hogy amennyiben a kérdésre történő válaszadással önmagát vagy hozzátartozóját bűncselekmény vagy szabálysértés elkövetésével vádolná, az ezzel kapcsolatos kérdésre nem köteles válaszolni.”

Megértette-e?

→Figyelmeztetés és válasz jegyzőkönyvezése

4.7) Feljelentő kihallgatása (kérdések+összefüggő előadás (Be.88.§, 292.§-295.§)

A felelet megtiltása:

- ha a kérdés a feljelentő befolyásolására alkalmas
- ha a kérdés a választ magába foglalja, nem az ügyre vonatkozik
- a kérdést arra illetéktelen személy tette fel
- ismételten ugyanarra a tényre vonatkozik

---

⁶³ **Be.81. § (1)** Nem hallgatható ki tanúként

a) az egyházi személy és a vallási tevékenységet végző szervezet vallásos szertartást hivatásszerűen végző tagja arról, amire a hivatásánál fogva titoktartási kötelezettsége áll fenn,

b) a védő arról, amiről mint védő szerzett tudomást, vagy amit a terhelttel védői minőségében közölt,

c) akitől a testi vagy szellemi állapota miatt nyilvánvalóan nem várható helyes vallomás,

d) a hatósági tanú olyan tényekre, adatokra, körülményekre nézve, amelyre titoktartási kötelezettség terheli, és ez alól a bíróság, az ügyész, illetőleg a nyomozó hatóság nem mentette fel.

(2) Minősített adatról nem hallgatható ki tanúként az, aki a titoktartási kötelezettség alól nem kapott felmentést.

Be.82. § (1) A tanúvallomást megtagadhatja

a) a terhelt hozzátartozója,

b) az, aki a (4) bekezdés esetét kivéve magát vagy hozzátartozóját bűncselekmény elkövetésével vádolná, az ezzel kapcsolatos kérdésben, akkor is, ha a tanúvallomást az a) pont alapján nem tagadta meg,

c) a 81. § (2) bekezdésében foglalt titoktartási kötelezettség esetét ide nem értve - az, aki a foglalkozásánál vagy köz megbízásánál fogva titoktartásra köteles, ha a tanúvallomással a titoktartási kötelezettségét megsértené, kivéve, ha ez alól a külön jogszabály szerint jogosult felmentette, vagy külön jogszabály szerint a bíróság, az ügyész, illetőleg a nyomozó hatóság megkeresésére a titoktartási kötelezettség alá eső adat továbbítása a felmentésre jogosult számára kötelező,

d) a médiatartalom-szolgáltató, valamint a vele munkaviszonyban vagy munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban álló személy, ha a tanúvallomásával a számára a médiatartalom-szolgáltatói tevékenységgel összefüggésben információt átadó személy kilétét felfedné, az ezzel kapcsolatos kérdésben, kivéve, ha a bíróság az információt átadó személy kilétének felfedésére kötelezte.

(2) A tanút a kihallgatása elején a mentességi okokra és a jogaira figyelmeztetni kell. A figyelmeztetést, valamint a tanúnak a figyelmeztetésre adott válaszát jegyzőkönyvbe kell venni. A figyelmeztetés és a figyelmeztetésre adott válasz jegyzőkönyvezésének elmaradása esetén a tanú vallomása bizonyítási eszközként nem vehető figyelembe.

- a kérdés a tárgyalás méltóságát sérti

4.8) A feljelentő és a feljelentett korábbi vallomásainak felolvasása, eltérések rögzítése (Be.296.§, 297.§/1/ bekezdés)

4.9) A feljelentő felhívása a bizonyítási eszközök megjelölésére

- szükség esetén erre 15 napos határidő adható (Be. 502.§ /7/ bekezdés)

V. Tolmács közreműködése (Be. 298.§-300.§), (114.§ (3) bekezdés)

5.1) személyazonosság megállapítása (Be.110.§/1/ bekezdés)

5.2) kizáró okok tisztázása (Be.110.§/1/ bekezdés)

„ A jelenlévő feljelentettel szemben perben/haragban/rokonságban áll-e”

5.3) A tolmács figyelmeztetése (Be. 110.§/1/ bekezdés)

„Figyelmeztetem, hogy a hamis fordítást a törvény szabadságvesztéssel rendeli büntetni”

Megértette-e?

→Figyelmeztetés és válasz jegyzőkönyvezése

VI. Feljelentő és feljelentett felhívása bizonyítási indítványaik előterjesztésére

„Felhívom a feljelentőt és a feljelentettet, hogy bizonyítási indítványukat 15 napon belül terjesszék elő.”

Továbbá amennyiben a feljelentő az illetéket nem róttá le: - *Felhívom a feljelentőt, hogy 15 napon belül rójon le 10.000.- Ft eljárási illetéket”*

VII. Halasztás esetén

„ A bíróság a mai ülést elhalasztja, új határnapot dátum/hivatalból tűz.”

VIII. Az ülés berekesztése

„ Az ülést berekesztem. Jegyzőkönyv lezárva.....(időpont) - kor, azzal, hogy az ülés megtartásával költség nem merült fel.”

Elsőfokú Tárgyalás

Amennyiben a felek a személyes meghallgatáson nem békültek ki, vagy az eljárás egyéb okból nem szűnt meg, akkor a személyes meghallgatást követően a bíróság intézkedik a tárgyalás kitűzéséről, amelyre a magánvádlót és a vádlottat idézi, a magánvádló képviselőjét és a védőt értesíti. Az idézésben a magánvádlót figyelmeztetni kell, hogy előre ki nem mentett távolmaradása hallgatólagos vádelejtést jelent.

A Be. 506.§ - ban foglaltaknak megfelelően a magánvádló szabályszerű idézéssel szembeni jogkövetkezményei a tárgyaláson is érvényesek, azaz ha a magánvádló a tárgyaláson nem jelenik meg és magát előzetesen, alapos okkal haladéktalanul nem mentette ki vagy azért nem volt idézhető, mert a lakcímének a változását nem jelentette be, akkor azt vádelejtésnek kell tekinteni. A személyes meghallgatással ellentétben, ha a magánvádló megfelelően gondoskodik a képviseletéről, akkor nincs helye az eljárás megszüntetésének. Ha azonban a képviselő sem jelenik meg, akkor az eljárás megszüntetésének van helye. A mulasztás következményei igazolási kérelemmel elháríthatók.

A magánvádas eljárás nem szüntethető meg, ha a magánvádló a tárgyaláson a szabályszerű idézés ellenére nem jelent meg, de képviseletéről gondoskodott. ⁶⁴

Magánvádas ügyben a tárgyalási határnap önhibán kívüli elmulasztására hivatkozás - következésképpen az igazolás - alaptalan, ha a magánvádló nem jelentette be a bíróságnak

---

⁶⁴ BH 1982.187

lakcímének megváltozását, jogi képviselője pedig szabályszerű értesítés ellenére nem jelent meg a tárgyaláson. ⁶⁵

Magánvadás ügyben - amennyiben a megidézett magánvádló jogi képviselője a tárgyaláson megjelent - a magánvádlónak a tárgyalásról való távolmaradása vádelejtésnek nem tekinthető. ⁶⁶

A tárgyalás vezetése és rendjének fenntartása

A magánvadás eljárásban a tárgyalás rendjének fenntartására vonatkozó szabályok is eltérően alakulnak az általános szabályoktól. Amennyiben a magánvádlót a tárgyalásról rendzavarás miatt kiutasítják vagy kivezettetik, helyettesítésre nincs lehetőség. Annak ellenére, hogy a magánvádló távollétét saját magatartásával idézte elő, legkésőbb a bizonyítási eljárás befejezése előtt a bíróságnak ismertetnie kell a magánvádlóval a távollétében lefolytatott cselekményeket, a bizonyítás eredményeit. Ezt akkor is meg kell tenni, ha a magánvádlónak jogi képviselője van, mert a képviselő nem jogosult a magánvádló helyett dönteni. Ha a tárgyalásról mind a magánvádlót, mind a jogi képviselőt el kell távolítani, akkor a tárgyalást el kell napolni. ⁶⁷

Tárgyalás

A tárgyalás vezetésére vonatkozó szabályok is eltérnek az általánostól. A bíróság képviselő és védő hiányában ismerteti a vád és a viszonvád lényegét. A vádlott, a tanú és a szakértő kihallgatása a bíróság feladata, a felek azonban gyakorolhatják kérdezési, észrevételezési jogukat. Ennek az az oka, hogy a szakszerűséget alapvetően a bíróság tudja garantálni. A vádlottat a magánvádló távollétében kell kihallgatni, mivel viszonvád hiányában a magánvádló tanúként kihallgatható e az általános szabályok szerint a tanúként kihallgatandó sértett nem lehet jelen a vádlott kihallgatásán. Ha a magánvádlónak van képviselője, akkor ő a tárgyaláson a magánvádló távollétében is jelen lehet.

---

⁶⁵ BH 1978.374

⁶⁶ BH 1978.331

⁶⁷ Be. 508.§

Eltérőek a szabályok abban az esetben is, ha viszonyvadászt terjesztettek elő, mivel ekkor a magánvadászt nem tanúként, hanem vádlottként hallgatható ki. Az általános szabályok szerint a vádlottat a még ki nem hallgatott vádlott távollétében kell kihallgatni, ezért ez a szabály is azt eredményezi, hogy a vádlottat a magánvadászt távollétében hallgatják ki. ⁶⁸

A vád elejtése és elállás a vád képviselőjétől

A magánvadászt a vádat a határozathozatal céljából tartott tanácsülésig elejtheti és azt nem köteles indokolni. A vádelejtésre a személyes meghallgatáson történő feljelentés visszavonásának a szabályai az irányadó.

Ha az ügyész a vád képviselőjét a magánvadásztól átvette, akkor a vádat nem ejtheti el. A vád képviselőjétől azonban elállhat, amely azt eredményezi, hogy a magánvadásztói pozíció feléled. Ha az eredeti magánvadászt a tárgyaláson jelen van, akkor a felvilágosítást és a tájékoztatást követően a tárgyalást azonnal folytatni kell. Ellenkező esetben a tárgyalást elnapolásával egyidejűleg új tárgyalást kell kitűzni és értesíteni kell a magánvadásztot, hogy ismét ő képviseli a magánvadászt. Ha a magánvadászt a szabályszerű idézés ellenére nem jelenik meg a következő tárgyaláson, akkor azt vélelmezett vádelejtésnek kell tekinteni. ⁶⁹

Az eljárást megszüntető végzés

A bíróságnak meg kell szüntetni az eljárást, ha a magánvadászt a vádat ejtette, vagy azzal egyenértékű magatartást, vádelejtésnek tekintendő mulasztást tanúsított.

A személyes meghallgatás során a viszonyvadászt vonatkozó rendelkezések ezekben az esetekben is irányadó, azaz az eljárás megszüntetése a járulékos viszonyvadászt esetében is megszüntetést eredményez. A magánindítvány előterjesztésére rendelkezésre álló határidőben betervezett önálló

---

⁶⁸ Be. 509.§(1)-(2) bekezdés

⁶⁹ Be.510.§(1)-(2) bekezdés

viszont alapján azonban az eljárás tovább folytatódik. Az eljárás megszüntetéséről a bíróság ügydöntő végzést hoz. A törvény az általános szabályokban rögzített kötelező elemeken túl meghatározza, hogy a rövidített tárgyalási jegyzőkönyvnek tartalmaznia kell a magánvádló vádelejtést kiváltó, valamint az ez alapján megtett vádelejtésre vonatkozó nyilatkozatát. Ennek a későbbiekben a perújításnál lehet jelentősége.⁷⁰

A személyes meghallgatás során a feljelentett nyilatkozatot tesz és nem vallomást, ezért a jegyzőkönyv rögzítésének módja, hogy a személyes meghallgatáson tett nyilatkozatra utalással, akár egyező előadás esetén is, a vádlott vallomásának rögzítését mellőzik, nem felel meg a Be. rendelkezéseinek.⁷¹

A másodfokú bírósági eljárás speciális szabályai

Fellebbezési jogosultság az elsőfokú bíróság határozata ellen

Az általános szabályokhoz képest fontos eltérés, hogy a magánvádló kizárólag a terhelt terhére jelenthet be fellebbezést. Valamennyi magánvádlót önállóan illeti meg a jogorvoslathoz és a fellebbezéshez való jog, tekintet nélkül arra, tekintet nélkül a magánvádlók számára és arra, hogy közülük ki látja el a képviselést.⁷² Ebből az következik, hogy az elsőfokú bíróság határozatának bármely magánvádló fellebbezésével érintett részét a másodfokú bíróság köteles felülvizsgálni. Az ügyész jogait gyakorló magánvádló és az ügyész jogosítványai közötti egyik lényeges különbség a fellebbezési jog terjedelmében mutatkozik meg. A magánvádló ugyanis csak a terhelt terhére jelenthet be fellebbezést. Helyzete ilyen esetben a pótmagánvádlóéval azonos.⁷³ Ha az ügyben több magánvádló van, a vádképviselőre jogosult magánvádló kijelölésére vonatkozó, az elsőfokú eljárásra megállapított szabályozás a másodfokú eljárásban is irányadó. *A magánvádlónak az ítélet kihirdetése közben még a jogorvoslati nyilatkozat megtétele előtti eltávózkodása nem tekinthető a*

---

⁷⁰ Be. 511.§(1)-(2) bekezdés

⁷¹ BH 1987.273

⁷² Be.512.§ (1) bekezdés

⁷³ Be. 324.§ (2) bekezdés, 367/A. § (2) bekezdés

*terhelt terhére bejelentett fellebbezésnek.*⁷⁴

Másodfokú bíróság eljárása

A magánvádló a másodfokú eljárásban is indítványozhatja az eljárás megszüntetését. A magánvádló az eljárás megszüntetésére vonatkozó nyilatkozatát bíróság határozathozatalra történő visszavonulásig terjesztheti elő. A másodfokú bíróság ebben az esetben az eljárás megszüntetése mellett hatályon kívül helyezi az elsőfokú bíróság ítéletét..

Mivel az ügyész általában nem vesz részt az eljárásban, az elsőfokú bíróság az iratokat közvetlenül terjeszti fel a másodfokú bírósághoz. A másodfokú bíróság idézi vagy értesíti a magánvádlót attól függően, hogy a jelenletét mennyiben tartja szükségesnek. A másodfokú eljárásban ugyanis a magánvádló jelenléte már nem kötelező, az idézés elmulasztása sem jelent vélelmezett vádelejtést. Amennyiben több magánvádló is fellebbezett, a másodfokú eljárásban is alkalmazni kell a magánvádló kijelölésére vonatkozó szabályokat. Ha a terhelt nem fellebbezett, akkor az ítélet a jogorvoslattal nem érintett magánvádlók vonatkozásában jogerőre emelkedik.

*Nincs lehetőség az ügyek egyesítésére és a cselekmények együttes elbírálására, ha a vádlottat közvádas ügyben bocsátották próbára és az elsőfokú bíróság magánvádas ügyben mulasztotta el az ügyek egyesítését. Az ügyek egyesítésének előfeltétele ebben az esetben az, hogy az ügyész átvegye a magánvádlótól a vád képviselőjét. A másodfokú eljárásban erre már nincs lehetőség. Minthogy az ügyésznek kötelező egyesítése miatt át kellett volna vennie a vád képviselőjét a magánvádlótól, ezért a másodfokú bíróság ebben az esetben hatályon kívül helyezi az elsőfokú bíróság ítéletét és az iratokat az ügyésznek küldi meg a vádképviselő átvételének megfontolása végett. Ezt csak akkor mellőzi, ha a magánvádló indítványára a Be. 512.§ (4) bekezdés alapján az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezi és az eljárást megszünteti.*⁷⁵

---

⁷⁴ EBH2012.B8.

⁷⁵ 54/2007 BK. vélemény

Harmadfokú bírósági eljárás

A magánvádas eljárásban az elsőfokú bíróság határozata elleni fellebbezés tárgykörét érintő szabályozással hasonló módon tartalmazza a törvény, hogy a másodfokú határozat ellen a magánvádló csak a terhelt terhére jelenthet be fellebbezést, valamint itt is a bíróság az iratokat közvetlenül terjeszti fel a fellebbezés elbírálására jogosult bírósághoz.⁷⁶

A törvény szerint a harmadfokú bíróság nyilvános ülésén a magánvádló részvétele kötelező, ha pedig a magánvádlónak nincs jogi képviselője, a tanács elnöke képviselőt rendel ki részére. A magánvádló kötelező részvételét az indokolja, hogy ő a vád képviselője. A szabályozás a harmadfokú bíróság nyilvános ülésére vonatkozó szabályokból⁷⁷ is levezethető, mely szerint a nyilvános ülésen az ügyész részvétel kötelező. Ez a magánvádló érdekeit is szolgálja, másrészt pedig a harmadfokú bíróság előtti eljárásban joggal megkövetelt szakértelmet hivatott biztosítani a magánvádló kötelező jogi képviseletét előíró és biztosító rendelkezés.

A pótmagánvádlóra vonatkozó szabályozástól eltérően a magánvádló jogi képviselete az eljárás korábbi szakaszaiban nem kötelező, a vádat a harmadfokú eljárásig a magánvádló személyesen is képviselheti. A törvény úgy rendelkezik, hogy a magánvádló személyes jelenléte a nyilvános ülésen annak ellenére is kötelező, hogy részére a tanácselnök képviselőt rendel ki.

A bűnügyi költség viselése

A feljelentőnek a magánvádas eljárás lefolytatásáért 10.000.- Ft eljárási illetéket kell lerónia. A fellebbezési illeték 10.000.- Ft, perújítási kérelem és felülvizsgálati indítvány illetéke:15.000.- Ft.

⁷⁸ Amennyiben több feljelentő tesz feljelentést egy beadványban, vagy ha több feljelentő különálló ügyeit egyesítik, akkor mindegyik feljelentő köteles az illetéket megfizetni. Ha ugyanannak a feljelentőnek több ügyét egyesítik, az egyesítést követően az illetéket csak egyszer kell megfizetni.

---

⁷⁶ Be.513.§(1)-(2) bekezdés

⁷⁷ Be.394.§ (1) bekezdése

⁷⁸Itv. 52.§(1) bekezdés

Viszonvád esetén az illetéket mindkét vádra vonatkozóan meg kell fizetni. Nem tekinthető kizárólag magánvád alapján folytatottnak az eljárás, ha ugyanannak a sértettnek a sérelmére elkövetett és egymással összefüggő olyan bűncselekmények miatt indult, amelyek miatt részben közvádnak, részben magánvádnak van helye. Nem kell illetéket fizetni az eljárásnak abban a szakaszában, amelyben a vádat az ügyész képviseli.⁷⁹

Illetékmentes a magánvadás eljárásban:

- a terhelt és a védő fellebbezése, perújítási kérelme és felülvizsgálati indítványa
- ha a bíróság az eljárást a személyes meghallgatás megkezdése előtt megszünteti, illetve ha az eljárás megszüntetésére kegyelem folytán került sor.⁸⁰

A magánvadás eljárásban nem minősül a személyes meghallgatás megkezdésének, ha a bíróság az eljárást a feljelentő távolléte miatt megszünteti. Ebben az esetben az eljárás illetékmentes.⁸¹ A gyakorlatban a magánvadás ügyekben a feljelentések általában úgy érkeznek a bírósághoz, hogy azokon nincs leróva az illeték. Amennyiben az ügy személyes meghallgatásra kitzúzhető, akkor a bíróságnak fel kell hívnia a magánvádlót hogy az illetéket 8 napon belül rója le.⁸² A magánvádra folyó eljárásban az illeték, mint bűnügyi költség akkor vehető figyelembe, ha azt a feljelentő ténylegesen leróta. Amennyiben az illeték lerovása elmaradt leletezés terhe mellett az illeték lerovására fel kell hívni.⁸³ Amennyiben a magánvadás eljárásban a kérelmező illetve a magánvádló a felhívás ellenére a 10.000.- Ft eljárási illetéket nem fizeti meg a bíróság leletet készít.⁸⁴ A magánvádra folyó büntetőeljárásban nincs helye a büntetőeljárás megszüntetésének azon a címen, hogy a feljelentő az eljárási illetéket a bíróság felhívásában megjelölt határidőn belül nem róta le.⁸⁵

A magánvadás eljárás megindítása és lefolytatása a magánvádló döntésén múlik, ezért a magánvádló viseli azokat a költségeket, amelyek egy közvadás ügyben az államot terhelik, azaz ha a terheltet felmentették vagy vele szemben az eljárást megszüntették.

---

⁷⁹ Itv.52. §(1)-(4) bekezdés

⁸⁰ Itv.57. § (2) bekezdésének a-b) pontja

⁸¹ BH.1995.452

⁸² Itv.73/A.§(3) bekezdés

⁸³ BH1996.635

⁸⁴ Itv.54. §(4) bekezdés

⁸⁵ BH2001.108

*Magánvádas ügyben a feljelentettet nem lehet kötelezni a bűnügyi költség megfizetésére, ha a bíróság azért szünteti meg az eljárást, mert a feljelentő nem jelent meg a személyes meghallgatáson.*⁸⁶ Kivétel ez alól, ha az eljárás a terhelt halála vagy a kegyelem okán szüntették meg az eljárást, mivel ezekben az esetekben a költséget az állam viseli. Ha a magánvádló a feljelentést visszavonta, az elsőfokú eljárás során a vádat elejtette, illetve a másodfokú eljárásban indítványozta az eljárás megszüntetését, akkor nem kell megfizetni azt a költséget, amely annak kapcsán merültek fel, hogy a vádlott hallássérült, beszéd fogyatékos, vak, a magyar nyelvet nem ismeri, illetve az eljárásban regionális vagy nemzetiségi nyelvét használja.

Amennyiben a másodfokú és a harmadfokú eljárásban kizárólag a magánvádló jelentett be fellebbezést és a fellebbezés nem vezetett eredményre, akkor az eljárásban felmerült bűnügyi költség a magánvádlót terheli. Viszonvád esetében mindkét fél az általa előlegezett bűnügyi költséget viseli. Ha az ügyben több magánvádló szerepelt, annak a magánvádlónak, aki a vádat elejtette, a bűnügyi költség eljárásban való részvételével arányos részét kell megfizetnie.

*Ha a bíróság a magánvádas ügyben indított eljárást kegyelem folytán megszünteti, a magánvádló megrendelésére készített szakértői véleményért kifizetett költség a magánvádlót terheli.*⁸⁷

Több alkalommal is előfordult, hogy a feljelentő a feljelentésben költségmentesség engedélyezését kérte. Magánvádas büntetőeljárás során a bíróság a személyes költségmentesség alkalmazásáról a büntetőeljárásban szóló 9/2003.(V.6.) IM-BM-PM együttes rendelet szerinti feltételek fennállása esetén kizárólag a terhelt részére engedélyezhet személyes költségmentességet. A magánvádló részére személyes költségmentesség engedélyezésére sem a rendelet, sem a Be. nem biztosít lehetőséget.

Perújítási indítvány

A perújítás indítvány előterjesztése során is a magánvádló jogai az általános szabályokhoz képest

---

⁸⁶ BH1991.14

⁸⁷ BH1992.383

korlátozottabbak. A magánvádló csak a terheltet terhére kezdeményezhet perújítást, de csak akkor, ha a terheltet felmentették vagy vele szemben az eljárást megszüntették. Így a magánvádló perújítási kezdeményezésének joga még szűkebb körben érvényesül, mint a fellebbezési jog. Ha ugyanis az eljárásban nem felmentő vagy megszüntető ítélet született, akkor a magánvádló nem kezdeményezheti a perújítást. Ez alapján a magánvádló a büntetés vagy intézkedés súlyosítására irányuló perújítási indítványt nem terjeszthet elő.

Az ügyész korlátozott szerepére tekintettel a perújítási indítványt közvetlenül a bíróságnál kell előterjeszteni. Ha a perújítási indítvány közvadás bűncselekmény megállapítására irányul, akkor a bíróságnak be kell szerezni az ügyész nyilatkozatát is.

A magánvadás ügyben hozott jogerős felmentő ítélet ellen irányuló perújítási kérelem esetén a büntetőeljárást az eljárási kegyelemre hivatkozással nem lehet megszüntetni, mielőtt a bíróság a perújítás megengedhetősége kérdésében nem határozott.⁸⁸

Magánvadás ügyek a Nyíregyházi Törvényszék területén

A Nyíregyházi Törvényszék területén működő Járásbíróságok gyakorlata a személyes meghallgatás során

Dolgozatomban korábban ismertettem, hogy a jogszabály a személyes meghallgatás megtartására a bírónak, bírósági titkárnak és ülnöknek biztosít lehetőséget.

Az alábbi táblázat alapján mutatom be, hogy Nyíregyházi Törvényszék illetékességi területén lévő járásbíróságokon ki végzi személyes meghallgatást.

Bíróság	Személyes meghallgatást tartja
Nyíregyházi Járásbíróság	bíró és bírósági titkár

---

⁸⁸ BH1992.232

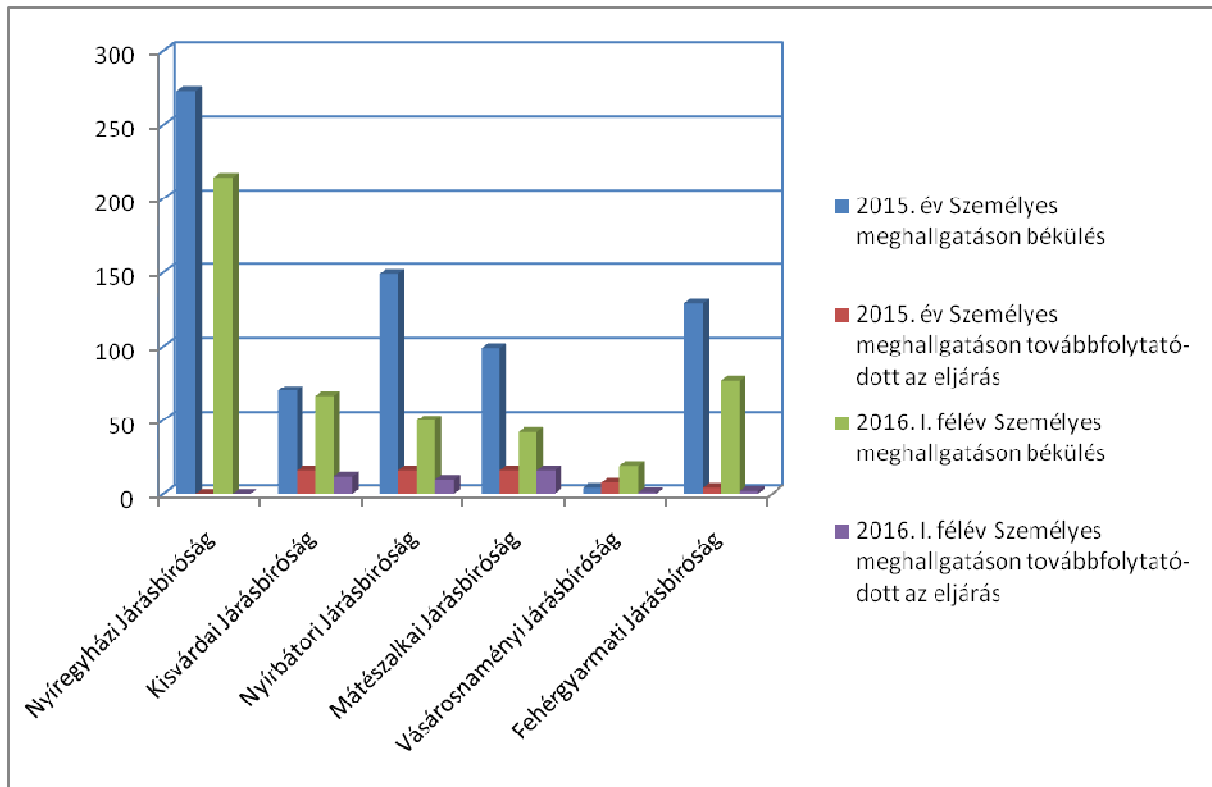
Kisvárdai Járásbíróság	bíró
Nyírbátori Járásbíróság	bíróági titkár (2008. év második feléig ülnökök végezték)
Mátészalkai Járásbíróság	bíró
Vásárosnaményi Járásbíróság	ülnök (korábban is ülnök végezte)
Fehérgyarmati Járásbíróság	bíróági titkár

Statisztikai Adatok

2015 év	Magánvá-das ügyek érkezése összesen	Személyes meghallgatás		Egyéb befejezés (megszüntetés meghallgatás nélkül, Fk.ügyésznek megüldés, stb.)
		Személyes meghallgatáso n <i>békülés</i>	Személyes meghallgatáso n <i>továbbfolytat ó-dott az eljárás</i>	
Nyíregyházi Járásbíróság	1012	273	0	739
Kisvárdai Járásbíróság	95	70	16	9
Nyírbátori Járásbíróság	318	149	16	153
Mátészalkai Járásbíróság	153	99	16	38
Vásárosnaményi	72	4	8	60

Járásbíróság				
Fehérgyarmati Járásbíróság	226	129	4	93

2016. I. félév	Magánvá-das ügyek érkezése összesen	Személyes meghallgatás		Egyéb befejezés (megszüntetés meghallgatás nélkül, Fk.ügyésznek megüldés, stb.)
		Személyes meghallgatáson <i>békülés</i>	Személyes meghallgatáson <i>továbbfolytató -dott az eljárás</i>	
Nyíregyházi Járásbíróság	656	214	0	442
Kisvárdai Járásbíróság	80	66	12	2
Nyírbátori Járásbíróság	87	50	10	27
Mátészalkai Járásbíróság	72	42	16	14
Vásárosnaményi Járásbíróság	52	19	1	32
Fehérgyarmati Járásbíróság	152	77	2	73

Személyes meghallgatás valamint a mediáció közötti párhuzam

Ahogy azt a fenti statisztikai adatok is egyértelműen mutatják a személyes meghallgatás célja a mediációhoz hasonlóan a békítés. A személyes meghallgatás és a mediáció célja az eljárás gyorsabb és egyszerűbb lefolytatása. Mindkét eljárásnál a sértett érdekeit hangsúlyosan veszik figyelembe. Sikeres mediáció valamint személyes meghallgatás során a sértett megismerheti a tényállászerű cselekmény elkövetésének okait és segíti az átélt trauma feldolgozását, valamint megbánást és bocsánatkérést kaphat az elkövető részéről. A feljelentett/elkövető szembesül tetteinek következményeivel, empátia alakulhat ki és a bűnmegelőzés érvényesülését erősíti. A feljelentő/elkövető elkerülheti az eljárás folytatását, és nem válik büntetlen előéletűvé vagy egyes súlyosabb bűncselekmények vonatkozásában mediáció setében a büntetése korlátlanul enyhíthető.

	Személyes meghallgatás	Mediáció a büntetőeljárásban	Mediáció a szabálysértési eljárásban

alanyok	feljelentő/magánvádló - feljelentett	terhelt - sértett	eljárás alá vont személy - sértett
cél	Békítés ⁸⁹	a büntetőeljárást lefolytató bíróságtól, illetőleg ügyésztől független, harmadik személy (közvetítő) bevonásával - a sértett és a terhelt közötti konfliktus rendezésének megoldását tartalmazó, a bűncselekmény következményeinek jóvátételét és a terhelt jövőbeni jogkövető magatartását elősegítő - írásbeli megállapodás jöjjön létre ⁹⁰	a szabálysértés következményeinek jóvátételét és az eljárás alá vont személy jövőbeni jogkövető magatartását elősegítse ⁹¹
Mely cselekmények esetén lehetséges az eljárás lefolytatása	könnyű testi sértés (Btk.164.§(2) bekezdés) ragalmazás (Btk.226.§) becsületsértés (Btk.227.§) magántitok megsértése (Btk. 223.§) levéltitok megsértése (Btk.224.§) kegyeletsértés (Btk.228.§)	élet, testi épség egészség elleni bűncselekmények (Btk. XV. fejezet) emberi szabadság elleni (Btk. XVIII. fejezet) emberi méltóság és egyes alapvető jogok elleni bűncselekmények (Btk. XXI. fejezet) közlekedési bűncselekmények (Btk. XXII. fejezet) vagyon elleni bűncselekmények (Btk. XXXVI. fejezet) szellemi tulajdonjog elleni bűncselekmények (XXXVII. fejezet)	a szabálysértési elzárással is büntethető szabálysértés, valamint a fiatalkorú által elkövetett szabálysértés miatt indult eljárás a szabálysértési elzárással is büntethető szabálysértéssel halmazatban az eljárás alá vont személy más szabálysértést is elkövetett, a közvetítői eljárás akkor alkalmazható, ha az elkövetésben a

⁸⁹Be. 502.§(4) bekezdés

⁹⁰Bkt.2.§ (1) bekezdés

⁹¹Szabs. tv.82/A.§(1) bekezdés

			szabálysértési elzárással is büntethető szabálysértés a meghatározó.
Eljárás megindítása	Be. 502.§-a kötelező jelleggel írja elő	Gyanúsított és a sértett is hozzájárult a közvetítői eljárás lefolytatásához	Eljárás alá vont személy és a sértett hozzájárult a közvetítői eljárás lefolytatásához
Eljárás lefolytatására jogosult	Bíró bírószági titkár ülnök	Fővárosi és megyei kormányhivatalok e feladatra kiképzett pártfogó felügyelői	Fővárosi és megyei kormányhivatalok e feladatra kiképzett pártfogó felügyelői
Illeték és költsége	Ha a feljelentő kéri az eljárás folytatását, akkor 10.000.- Ft eljárási illetéket kell lerónia. Illetékmentes: - a terhelt és a védő fellebbezése, perújítási kérelme és felülvizsgálati indítványa - ha a bíróság az eljárást a személyes meghallgatás megkezdése előtt megszünteti, illetve ha az eljárás megszüntetésére	Illeték- és költségmentes	Illeték- és költségmentes

	kegyelem folytán került sor - magánvádló viseli azokat a költségeket, amelyek egy közvadás ügyben az államot terhelik, azaz ha a terheltet felmentették vagy vele szemben az eljárást megszüntették - Kivétel ez alól, ha az eljárás a terhelt halála vagy a kegyelem okán szüntették meg az eljárást, mivel ezekben az esetekben a költséget az állam viseli.		
következmény	Az eljárás megszűnik, ha a feljelentő a személyes meghallgatáson nem jelenik meg és magát előzetesen alapos okkal haladéktalanul nem mentette ki vagy azért nem volt idézhető, mert a lakcímének változását nem jelentette be vagy a feljelentést visszavonta.	Eredményes eljárás esetén az eljárás megszűnik vagy a büntetést korlátlanul enyhíthető.	Eredményes eljárás esetén az eljárás megszűnik.

Befejezés

Az utóbbi években egyre jobban erősödött a bírósági igazgatási vezetés szándék, hogy a bírósági titkárok hatáskörének bővítésével a bírák terheit csökkentsék. Az első nagy hatáskörbővítést a szabálysértésekről szóló 1999. évi LXIX. törvény (a továbbiakban: régi Sztv.) rögzítette, amikor a 36.§ (5) bekezdése kimondta, hogy „a helyi bíróság hatáskörében titkár is lejárhat.” A régi Sztv. módosítását megelőzően a titkári munka főként a tárgyaláson kívüli ügyek intézésre korlátozódott. Tárgyalóterembe a bírósági titkár nagyon kevés esetben juthatott (pl.: ha végrehajtási ügyben jogutódlás, végrehajtási eljárás felfüggesztése vagy végrehajtási kifogás esetén meghallgatást tartott, vagy a megkereső bíróság kérelmére tanúmeghallgatást tartott). A szabálysértési törvény fenti módosításnak az volt a célja, hogy a bírósági titkárok is a pulpitusra üljenek. A bírói munkára történő felkészülés érdekében tárgyalják le az egyszerűbb megítélésű ügyeket.

A külön eljárások azon belül is a magánvádas eljárás során a speciális eljárási szabályok alkalmazásának jogpolitikai indoka alapvetően az eljárás minél gyorsabb lefolytatása és egyszerűsítése.

Továbbá a gyakorlati tapasztalataim gyakran azt mutatják, hogy a magánvádló sokszor családtagjai, ismerősei ellen hirtelen felindulásból tesz feljelentést és amikor már a személyes meghallgatásra kerül az ügy akkor az esetek nagy többségében már békét kötnek. Ezt a személyes meghallgatáson bejelentik vagy az esetek többségében meg sem jelennek, így megszűnik az eljárás. Másrészt pedig a 10.000.- Ft eljárási illeték megfizetésének a magánvádló anyagi vagy egyéb körülményei miatt nem tudja, vagy nem kívánja megfizetni és ilyenkor szintén visszavonja a feljelentést, amelynek szintén az a következménye, hogy az eljárás megszűnik.

E magánvádas eljárások jellemzője a gyorsaság, az egyszerűség mindezen elvek gyakorlatban való hatékony működését hivatottak biztosítani. Az előbb említettek mellett fontos kiemelni, hogy a bíróság számára is előnyökkel jár a hagyományos, hosszadalmas eljárás helyett a konszenzuális

eljárások lefolytatása. Gondoljunk csak az időmegtakarításra, az ügyek egyszerűbb megítélhetőségére.

A fentiek alapján igyekeztem a magánvádas eljárásra vonatkozó leglényegesebb pontokat érinteni, közelebbről megvilágítani az ezen eljárásokra vonatkozó rendelkezéseket.

Tanulmányomat azon megállapítással zárom, miszerint a mai büntetőjog igyekszik széleskörűen biztosítani külön eljárások gyakorlatban való érvényesülését, egyszerre részletes, eljárást könnyítő szabályok ugyanakkor szigorú korlátok felállításával is.

Felhasznált Irodalom

- Kovács Judit: A magánvád szabályozásának hazai története az 1973. évi I. törvény megjelenéséig, Szeged 2002
- Beumgarten Izidor: *Büntetőjogi tanulmányok 1882-1906. Budapest*
- Farkas Ákos-Róth Erika: A büntetőeljárás, 2004, KJK-KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó Kft, Budapest
- Herke Csongor: Büntető eljárásjog 2007, Dialóg Campus Kiadó, Budapest - Pécs,
- Herke Csongor: Büntető eljárásjog 2010 Dialóg Campus Kiadó
- Chronowski Nóra-Rózsás Eszter Alkotmányjog és közigazgatási jog Dialóg Campus Kiadó 2007

- Alaptörvény
- A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény
- A büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény
- A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény
- Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény
- A szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény

-

- 40/1993. (VI. 30.) AB határozat
- 13/2014.(IV.18.) AB határozat
- 18/2000.(VI.6.) AB határozat
- 36/1994 (VI.24.) AB határozat
- Az Emberi Jogok Európai Bíróságának 1986. július 8. napján meghozott 9815/82. számú Ítélete
- 2011.61 Elvi bírósági Határozat
- 2012.B.17 Elvi bírósági Határozat
- 2006.1500 Elvi Bírósági Határozat

- 2006.1499 Elvi Bírósági Határozat
- 1990.133 Elvi Bírósági Határozat
- 2014. B.16 Elvi Bírósági Határozat
- 2012.B.8. Elvi Bírósági Határozat

- BH1996.139
- BH 1994.297
- BH1982.415
- BH1996.522
- BH1991.423
- BH1984.98
- BH2014.264
- BH 2013.334
- BH 1992.302
- BH 1992.302
- BH 2004.171
- BH 1983. 273
- BH1979.410
- BH 2007.149
- BH 2008.141
- BH 1982.187
- BH 1978.374
- BH 1978.331
- BH 1987.273
- BH.1995.452
- BH1996.635
- BH2001.108

- BH1991.14
- BH1992.383
- BH1992.232
- 54/2007 BK. vélemény
- 3/2005 Büntető Jogegységi Határozat
- BK 29. számú állásfoglalás
- 14/2007 BK. vélemény